

~~207~~

3225

Geographia Glareanij.

Theorica planetarū Peurbachij.

Augustinus Ricinus de octava sphaera.

Martinus Poblacion de vsu Astrolabij.

Computus ecclesiasticus Turrelij.

Oratio Melanchthonis de artibus.

Prognosticon Ioannis Liechtenberger.

Ars memorativa Leporej.

Ars memorativa Laur. Feisij.

R XIII^a. 71.

(21) 71.

D. HEN
 RIC I GLAREANI
 POETAE LAUREA
 TI DE GEOGRA-
 PHIA LIBER
 VNVS.

BASILEAE, ANNO
 M. D. XXVII.

Labels in the border: IUSTITIA, PRVDENTIA, SVACVIQZ MINISTRO, CONSILII VERVM SPECVLO, FORTITVDO, TEMPERANTIA, MEDOLORATOS MET' FUGIUNT, MIHISPRESA VOLVPTAS, FIDES, SPES, CHARITAS.

BIBL.
 ACADEM.
 DORRSTENSIS

4-XIII⁹²⁷
 797

121

CLARISSIMO

POLONIAE BARONI, D. IOAN.
NI A' LASKO, DECANO ET
Administratori Gnezneñ, &c. GLA.
REANVS S. D.

I NTER DISCIPLINAS LIBE-
rales, quæ citra controuersiam plurimum adferunt uti-
litatis uitæ mortalium, Ornatisime uir, mea quidem sen-
tentia præcipuus locus debetur Geographiæ, non tantum
ob id, quod absque hac cæca est omnis ueterum autho-
rum lectio, surda rerum gestarum narratio, uerum etiam quod in publi-
cis consultationibus, in quæ dirimendis controuersijs, quoties de ditioris
finibus ambigunt principes, uel fideli consilio, uel æquo iudicio iuuat ci-
uitatem. Nihil secius interim et in priuatis actionibus plurimum con-
ferens et commoditatis, et uoluptatis. Eo quæ priscis illis cæteræ disci-
plinæ disci solent, hæc etiam edisci: id quæ protinus à teneris, ut aiunt,
unguiculis. Hoc igitur operæ suscepi, partim quod uiderem fatali qua-
dam calamitate, pessum ire quicquid est liberalium disciplinarum: par-
tim quod hæc ars sic est à superioribus prodita, ut uel difficultate uul-
gus deterreant, uel rerum confusione, lectorem non institutum huius disci-
plinæ principijs ita circūagant, ut semper discat, perdiscat nunquam,
ne quid interim loquar de ijs, qui tradiderunt, quod ipsi non intellexe-
runt. Nam ut Ptolemæi Geographia, summum huius negotij artificium,
non conuenit rudibus, ita multum erroris est in elenchis adiectis. Stra-
bo Homer-

EPISTOLA DEDICATORIA. a

bo Homericæ Philosophiæ admirator, ac diligens rerum omnium inda-
gator, Chronographiam nobis uerius, quam Geographiam tradidit.
Ipsius Procli sphaera nimis concisa est, et ad horizonta Græciæ non
absque magna duorum circularum confusione descripta. Ioannis
autem à sacro busto, ut uocant, tractatus, in uniuersum quidem à me
non rejicitur: quæ tamen de Parallelis, ac Climatibus scripsit, planè mu-
tila sunt, ut in opere nostro demonstrabimus. Stephanus indicem de-
scripsit, cui fidere multum non ausim. Et nominum mutilatio apud eum
multam inducit obscuritatem. Denique ex Plinio, Pomponioque Melæ,
quid fructus ferret, qui non imbutus huius disciplinæ rudimentis accesserit?
De Macrobio, cæterisque similibus, non habeo pronuntiare quid
sentiam, cum multorum, ut penè ueteres omnes, in terræ situ aberrari-
rint. Quoniam autem iuxta Elacum, cœpisse dimidium facti est, quo
plures ad huius disciplinæ studium accenderemus, uiam aperuimus, ac
sentiam compendiarium commonstrauimus, quasi quæ silum porrexi-
mus, quo citra errorem ex aliorum labyrinthis sese lector possit expli-
care. Et si pateris, ut aliquid gloriosius de me ipso prædicem, quæquam
arbitror hoc me uere posse dicere, sic in hoc libello me gessi, ut candidus
lector confessurus sit, me nec temere, nec sine fructu lectorum, hanc post-
tot egregios scriptores suscepisse prouinciam. Cæterum ut hoc, quicquid
est lucubratiuncula tuo nomini dicarem IOANNES LASKANÆ
gentis, imò totius regni Poloniæ præcipuum decus, partim in causa fuit
hortator, Magnus ille ERASMVVS Roterdanus: quem ego ui-
rum cum ipsius maxime merito, ut parentem coluerim semper, pluri-
miq; fecerim, tamè longe charior esse cœpit, posteaq; animaduerti quan-
ti tu illi faceres: Partim, ut tuum desiderium saltem hoc pacto lenire: Par-
tim, ut huic opusculo te uel indicem præberes, uel prætorè. Postremo, ut
iuuētus tuo exēplo prouocata, libētius hæc disciplinæ amplecteretur,
A a quas omnes

EPISTOLA DEDICATORIA

quas omnes tu ista aetate, ista nobilitate, tanto studio, & amplexus es, & absoluiisti. Nimirum non incassum praeluxit tibi Reuerend. in Christo Pater D. Ioannes à Lasco patruus tuus Archiepiscopus totius regni Poloniae, ac ipsius Victoriosissimi, Illustrissimi que SIGISMUNDI Regis oculus. Cuius praesulis animi dotes cum recensere audimus, cum uitam eius innocentem, ac uere Christianam, non multum desiderare uidemur ueterum episcoporum exemplum, nascentisq; ecclesiae lumina. Sed laudum iamdudum sat est. Glareanum nosti, quam ingenuè dicat quae animo sentit, minimeq; aliud in pectore, aliud in lingua habeat. Vale literarum unicū

decus ac praesidium. Basileae ex Collegio no-

stro. Anno à natali Christi,

M. D. XXVII.

D. HENRICI

GLAREANI HELVETII, POETAE LAUREATI DE GEOGRAPHIA LIBER.

DE GEOMETRIAE PRINCIPIIS AD SPHAERAE ASTRONOMICAE NOTITIAM NECESSARIJS. CAPVT I.

IGVRA EST, QVAE TERMINO, uel terminis clauditur. Terminis, ut circulus, Terminis, ut reliquae figurae.

Terminus est cuiusque rei finis.

Figura plana est, cuius medium neq; subsultat, neq; ab extremis egreditur.

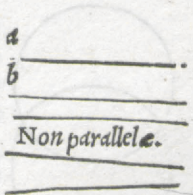
Circulus est figura plana, una quidem circumducta linea contenta, in cuius medio punctus est, à quo omnes rectae lineae, ad circumductam lineam eiectae, sibi inuicem sunt aequales.

Circumferentia est linea, quae circumulum continet, ad quam lineae rectae, ac sibi inuicem aequales, educuntur. Haec autem ambitus, & circuitus, curuaturaq; et nonnunquam, licet κύκλος, circulus à Latinis dicitur, Graecis uero περιφέρεια.

Centrum circuli, est punctus ille, à quo omnes lineae rectae, ad ambitum circuli eiectae, inuicem sunt aequales.

Linea recta est, quae ex aequo sua puncta interiacet, Vel breuissima à puncto ad punctum extensio, ut hic, a.

Lineae parallelae aequae distantes sunt, ita, ut si in infinitum protrahantur, nunquam concurrant, Quales sunt quae fiunt à rotis curruum, ut hic, b.

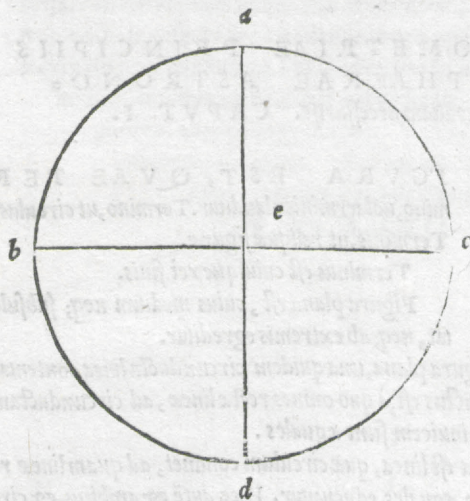

A 3

HEN. GLAREANI.

Diameter circuli est quavis linea recta per centrū circuli transiens, utrinque ad circumferentiam circuli pertingens. Hæc linea latine dimens dicitur.

Dimidius circulus est figura plana, diametro circuli, & medietate peripheriæ contenta.

Exemplum hærum definitio- num, a b d c e, tota superficies circulus est. a b d c circumferentia. b c, uel a d diameter. e, punctus centrū circuli est. a b c dimidius circulus. e b, e a, e c, e d, lineæ à cen- tro ductæ inui- cem æquales.

a b e, quarta circuli pars, qui quadrans dicitur.

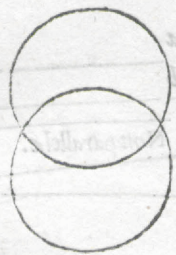
Angulus fit ex duarum linearum mutuo contactu. Est enim figura particula, à lineæ contactu in amplitudinem surgens.

Angulus rectus est, qui ex lineâ super lineam cadente, & utrinque altrinfecus duos inuicem æquales angulos faciente, causatur.

Obtusus angulus est, qui recto maior. Acutus, qui recto minor.

Angulus retilineus est, qui ex rectis lineis causatur: aut quem lineæ rectæ continent.

Angulus curuus, siue circularis est, quem lineæ curuæ, siue circula- res conti-

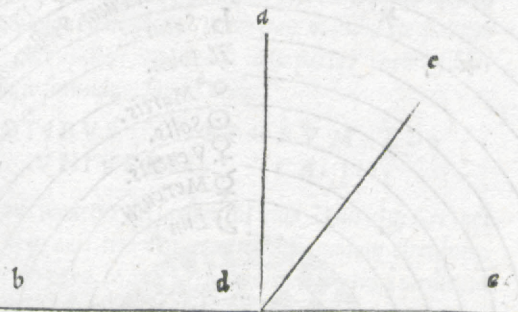

GEOGRAPHIA.

res causant, ut in sectione circulorum fieri uidemus.

Angulus sphericalis est, quem duo circuli spheræ suis circumferen- tijs continēt, quales in quouis globo sunt ex intersectione circulorū.

Exemplū a d b, et a d c, anguli re- cti. b d e, an- gulus obtu- sus & recto maior. e d c angulus a- cutus & re- cto minor.

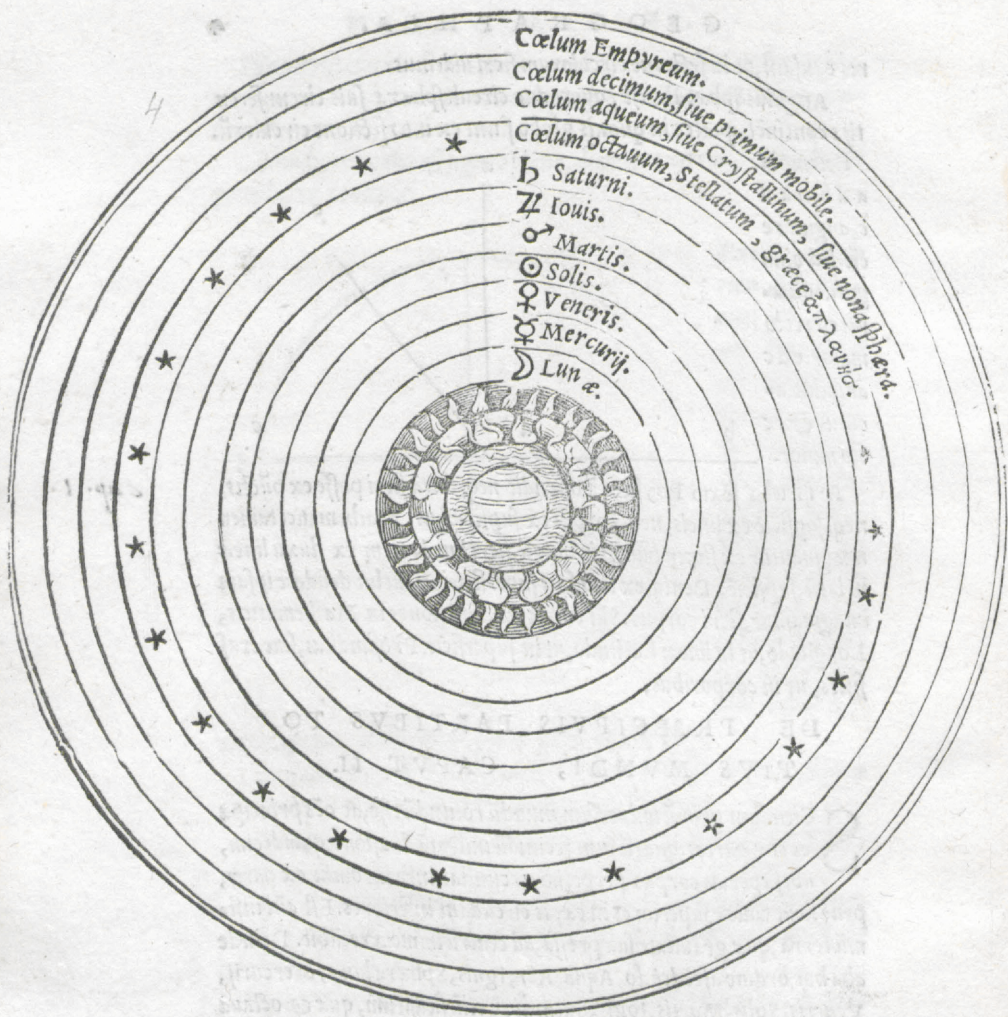

Aristoteles sexto Physicorū ostendit neq; lineā fieri posse ex pūctis, neq; superficiē ex lineis, neq; corpus ex superficiebus. Mathematici tamen imaginantur ex fluxu puncti in longū, fieri lineā. Item ex fluxu lineæ in latū, superficiē. Deniq; ex transitu superficiē, cū uelut desiderare ipsam imaginamur, fieri corpus. Sūt enim tres dimēiones in Mathematicis, Longitudo, ut in lineâ: Latitudo, ut in superficie: Profunditas, siue crassities, ut in corporibus.

cap. 1.

DE PRÆCIPVIS PARTIBVS TO- TIVS MVNDI, CAPVT II.

Sciendum primū uniuersum mundū rotundū esse, ac oēs principa- les eius partes, quarū sunt secundū uulgatā diuisionē, quindecim, ubi superius corpus perpetuo circumdat inferius omni ex parte, penē sicut tunica superiores in capis circumdat inferiores. Est autē infima terra, quæ grauitate sua pressa, ad centrū immota recūbit. Deinde alia hoc ordine ascēdendo, Aqua, Aër, Ignis, Sphæra lune, Mercurij, Veneris, Solis, Martis, Iouis, Saturni, Cœlū stellatum, quæ & octaua spheræ dicitur.

Sphaera dicitur, & ἀπλανής à Græcis. In ea sunt omnes stellæ, exceptis septem Planetis. Nona sphaera, quæ stellis omnibus caret. Decima quæ & primum mobile, & ipsa absq; stellis est. Undecima, quod coelum Empyreum à Theologis nominatur. Totus itaq; mundus ex quatuor elementis est parte corruptibili, et undecim coelis parte incorruptibili. Est autem hæc diuisio secundum substantiam.

DE MOTIBVS CORPORVM TOTIVS VNIVERSI. CA. III.

OMne corpus mouetur uel sursum, ut leuia, Ignis atq; Aër. uel deorsum, ut grauia, terra & aqua. uel secundum circulum, ut coelestia corpora. Motus sursum uocatur motus à medio, id est, centro terræ. Motus deorsum, ad medium: quia ad centrum terræ. Motus circularis autem dicitur motus circa medium, id est, centrum. Motus igitur sursum & deorsum non in infinitum sunt, sed usque ad sphaeram Lunæ, ac centrum terræ. Ergo Antipodes non minus, quam nos ad centrum terræ natura tendunt. Recte quoque à poëta dictum est, Coelum undiq; sursum.

Decima sphaera, quæ & primum mobile, unico mouetur motu, ab oriente in occidentem, super polos mundi, & æquinoctialem. Hic motus omnium notissimus est, circulumq; totum absoluit intra. 24. horas. Hic etiam omnia corpora inferiora secum rapit. Quanto igitur corpora ab ea sphaera plus distant, tanto tardius mouentur eo motu. quod potissimum apparet in luna. Hæc enim intra. 28. ferme dies totam circuitionem perdit, quod motum eius sphaeræ assequi non potest. Porro hic motus simplex est, & uniformis, & regularis.

Sequitur nona sphaera, quæ duos habet motus. Vnum superioris sphaeræ, de quo iam dictum est. Alterum ex se, et ex sua natura, ab occasu ad ortum super eclipticam lineam, & polos zodiaci. Multi illum uocant, motum defectionis, propterea, quod omnes inferiores sphaeræ deficiunt

deficiunt à perfectione primi mobilis.

Octava sphaera tribus mouetur motibus, decimæ sphaeræ, nonæ sphaeræ, & suo proprio motu, qui est à Septentrione in Meridiem, superq; principia Arietis & Libræ. Et uocatur motus trepidationis. Hanc sphaeram omnis antiquitas credidit primam esse, nec aliam super eam. Verum neoterici duas alias inuenerunt, persuasi rationibus quibusdam, quas non piguit adscribere, ut si quid utilitatis ex ijs haberi possit, non desint studiosis. Itaq; notandum, quod omne corpus, uel est simplex, ut quatuor elementa & cælum: uel mixtum, ut alia omnia. Item per se mouetur, quod ab interna natura habet, cur sic moueatur, ut lapis deorsum. Per accidens uero, quod ab externo aliquo mouetur, ut lapis sursum per iacentis uim mouetur.

Sunt autem hypotheses, siue à Physicis postulata.

Cuiusuis corporis simplicis unicus est motus per se. Item, Omne corpus, quod pluribus mouetur motibus, unum per se habet, alios per accidens. Item, superior sphaera mouet inferiorem, non aut contra.

Item, stellæ mouentur ad motum sphaeræ, quemadmodum clauus ad motum rotæ. Est enim stella densior sui orbis pars, ait Aristoteles libro secundo de cælo & mundo. Experimento autem constat octauam sphaeram tribus moueri motibus, Neesse igitur est duo supra eam esse corpora. Et quamuis ea uisui subiecta non sint, rationibus tamen efficacibus illic esse demonstrantur. Sunt autem hi tres motus, primus, decimæ sphaeræ, secundus nonæ, tertius octauæ, ab septentrione in meridiem, super principia Arietis & Libræ, ut iam dictum est. At hæc pluribus, quam oportuit egimus, potissimum tamen hac de causa, quod postea in circulo descriptionibus, motus primi mobilis frequens introducit. Cuius uero sphaeræ sit, certo definire nostrum negotium ut non multum iuuat, ita haud magnopere impedit etiam si ignoretur. Idem sentio de longa ac operosa tractatione Planetarum, ac eorum motu, quippe quæ ad hanc nostram scientiam non exiguntur. Geographus enim ab

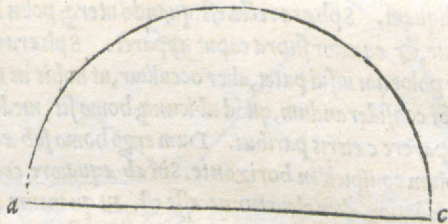
Astrologo.

Astrologo excussa, ac recte demonstrata, tanquam hypotheses accipit. Qua de re oppido quàm pulchre ac copiose Strabo lib. 2. differuit, Sat erit nobis, qui epitomen scribimus, de sphaeræ rudimentis iuuentutem admonuisse, ac qua poterimus facilitate duxisse. Debent itaq; eius rei notitij audiores, perpetuo in memoria habere quatuor mundi plagas, orientem occidentemq; solem, Meridiem & Septentrionem, ut quorsum quæuis regio uergat, intelligant.

QVID SPHAERA, AXIS, POLI,
quæ Polorum nomina. CAP. IIII.

Sphaera est, (ut ait Euclides lib. xi. Elementorum) quando semicirculi manente dimetiēte, circumductus semicirculus in seipsum rursus reuoluitur, unde incoepit circumassumpta figura. Hæc definitio causalis est, & imaginaria, ut pleriq; sunt Mathematicorum. Imaginantur enim Mathematici, ex infinitis superficiebus fieri corpus,

Exemplum. Sit semicirculus a b c. eius dimetiens im mobilis, a c. quod si circumagatur semicirculus ille, sphaeram fieri intelligimus.

Theodosius autem in libro de sphaeris ita ait: Sphaera est solida et corporea figura, una quidem conuexa superficie contenta, in cuius medio punctus est, à quo omnes rectæ lineæ, ad circumferentiameductæ, inuicem sunt æquales. Et hæc definitio propria est, naturam sphaeræ ad amissum exprimens.

Axis sphaeræ, est linea recta, per centrum sphaeræ acta, circumferentiam

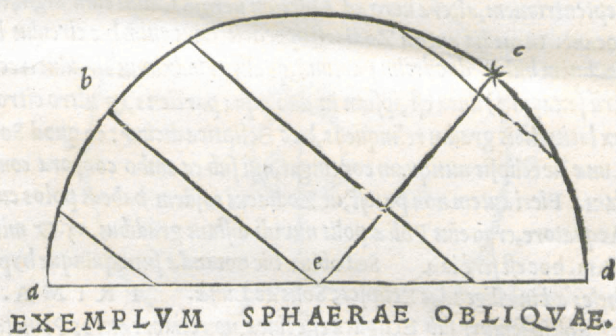
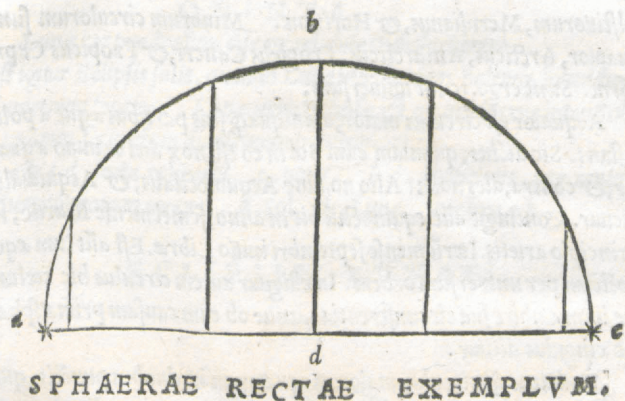
ferentia ambas extremitates attingens, circa quam sphaera uoluitur, quemadmodum rota circa axem.

Poli, qui & cardines & uertices dicuntur, sunt puncta axem terminantia. Omnis enim linea duobus finitur punctis. Poli itaque duo sunt, Alter qui nobis in Europa, & maiore parte Asiae habitantibus, perpetuo apparet. Hic & Arcticus dicitur, & Borealis, & Aquilonicus, ac septentrionalis. Alter oppositus huic, qui Antarcticus dicitur, & Noticus, siue meridionalis. Is à nobis nunquam uidetur, sed ab antipodibus, quos esse, certo constat.

QVO PACTO SPHAERA DIVIDATUR, quid recta, quid obliqua sphaera. CA. V.

SI, ut supra diximus, sphaera in aetherea, & elementorum corpora diuidi intelligitur, erit secundum substantiam diuisio. Quemadmodum si animal in hominem, equum, leonem, reliquasque eius species diuidas. Altera uero eius diuisio est secundum accidens, in rectam & obliquam. Sphaera recta est, quando uterque polus in horizonte conspicitur, & aequator supra caput apparet. Sphaera obliqua est, dum alter polorum uisui patet, alter occultitur, ut nobis in Europa degentibus. Vbi considerandum, quod ubicunque homo sit, medium caeli illi semper apparere ceteris paribus. Dum ergo homo sub aequatore est, utrunque polum conspicit in horizonte. Sin ab aequatore cedit, alter polus abscondatur, alter eleuetur necesse est. Et quantum ab aequatore disceditur, tanta erit polorum uariatio. Hinc est dictum apud Geographos, tantam esse poli ab horizonte eleuationem, quantum punctus uerticis (quæ zenith uocant) ab aequatore semotus fuerit. Exemplum sphaerae rectae. *a b c*, media sphaera & recta. *b d*, aequatoris dimidietas. *a c*, poli in horizonte. *a d c*, axis sphaerae siue rectus horizon.

Exemplum sphaerae obliquae. *a b c d*, media sphaera & obliqua. *b e*, dimidium aequatoris. *c*, polus. *c e*, dimidius axis. *a e d*, horizon obliquus, ut est in nostra sphaera.

DE DECEM CIRCVLIS, QVOS IN Caelo Astrologi imaginantur. CAP. VI.

Circuli in sphaera sunt duplices. Alij sunt maiores, qui sphaeram in duo aequa diuidunt. Alij sunt minores, qui non in duo aequa, sed in maius & minus sphaeram secernunt. Circulorum maiorum sunt sex, Aequator, Zodiacus, Colurus æquinoctiorum, Colurus

B 3 solstitio

solstitiorum, Meridianus, & Horizon. Minorum circularum sunt quatuor, Arcticus, Antarcticus, Tropicus Cancrī, & Tropicus Capri corni. Sunt ergo. 10. in uniuersum.

Aequator est circulus maior, omniuaq; suis partibus aequē à polis distans. Sic dictus, quoniam cum Sol in eo est, nox diei omnino aequatur, & contra, dies nocti. Alio nomine Aequinoctialis, & Aequidialis dicitur. Contingit autē aequinoctiū bis in anno, semel mense Martio, in principio arietis. Iterū mense Septembri initio Libræ. Est autē tum aequinoctium per uniuersum orbem. Intelligitur autem circulus hic cœli medium ambire sua circumferentia. atque ob eam causam primæ sphaeræ cingulus dicitur.

Zodiacus est circulus maior, Aequatorem in duobus punctis, quæ sunt principia Arietis & Libræ, dirimens, cuius unā medietatem ad Septentrionem, altera uero ad Austrum uergit. Latini eum Signiferū uocant. In media autem Zodiaci superficie (solus enim hic circulus latitudinem habet duodecim partium, qualium maximus circulus trecentarū sexaginta) linea est, ipsum in duo aequa partiens, & ultra citroq; sex latitudinis gradus relinquens, hæc Ecliptica dicitur: eo quod Solis Lunæ uel eclipsis nunquam contingat, nisi sub ea ambo corpora consistant. Fieri autem non potest, ut Zodiacus eosdem habeat polos cum Aequatore, ergo eius Poli à polis mundi distant gradibus. 23. & minutis. 51. hoc est ferè. 24. Sed obiter hic notandæ sunt quinque hypotheses ad intelligendas Eclipses, Solis ac Lunæ. **PRIMA.**

Solem semper sub Ecliptica esse lineam, non etiam cæteros Planetas.

SECUNDA.

Lunam non habere per se lumen, sed à Sole accipere.

TERTIA.

Terram esse longe maiorem Luna.

QUARTA.

Non fieri Eclipsim, nisi secundum diametrum.

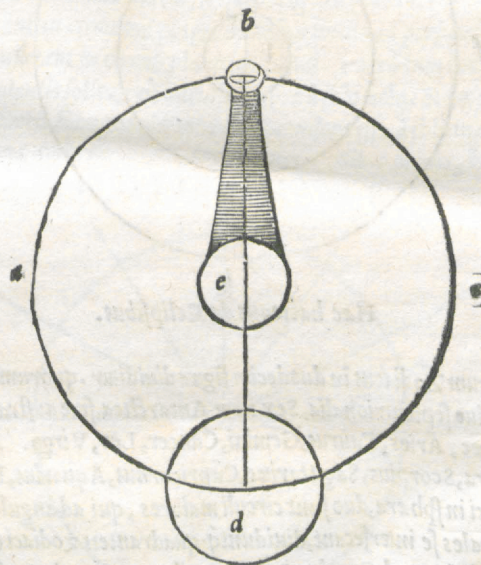
Quinta

QVINTA.

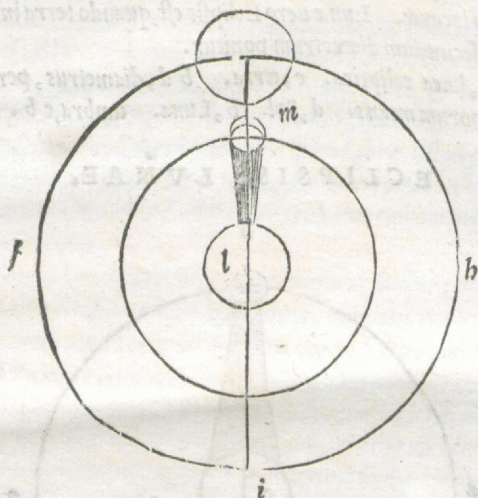
Lunæ corpus densum esse & minime translucentum. Est igitur Eclipsis solis, quando Luna inter terram Solemq; secundum diametrum locatur. Lunæ uero Eclipsis est, quando terra inter Solē Lunamq; secundum diametrum ponitur.

a b c d, linea ecliptica. e, terra. b d, diametrus, per centrum trium corporum means. d, Sol. b, Luna. umbra, e b.

ECLIPSIS LVNAE.

Eclipsis Lunæ potest esse uniuersalis, Solis uero minime. f g h i, Solis sphaera sub ecliptica. m, Luna. l terra. umbra, n l.

Hæc hæctenus de Eclipsibus.

Ceterum Zodiacus in duodecim signa diuiditur. quorum sex sunt Arctica, siue septentrionalia, Sex item Antartica, siue australia. Arctica sunt hæc, Aries, Taurus, Gemini, Cancer, Leo, Virgo. Australia hæc, Libra, Scorpius, Sagittarius, Capricornus, Aquarius, Pisces.

Coluri in sphaera, duo sunt circuli maiores, qui ad angulos rectos & sphaerales se intersecant, diuiduntq; quadrantes zodiaci & æquatoris. Sic dicti, quod Græci $\kappa\omicron\lambda\delta\epsilon\zeta\eta$ mutila uocant & imperfecta, quæ admodum sunt coluri in caelo, apparêt enim dimidiati supra horizontem.

Colurus solstitiorum, est circulus maior per principia Cancræ, & Capricorni

Capricorni, per polos Eclipticæ, pariter & polos mundi transiens. Hic & declinationum circulus dicitur.

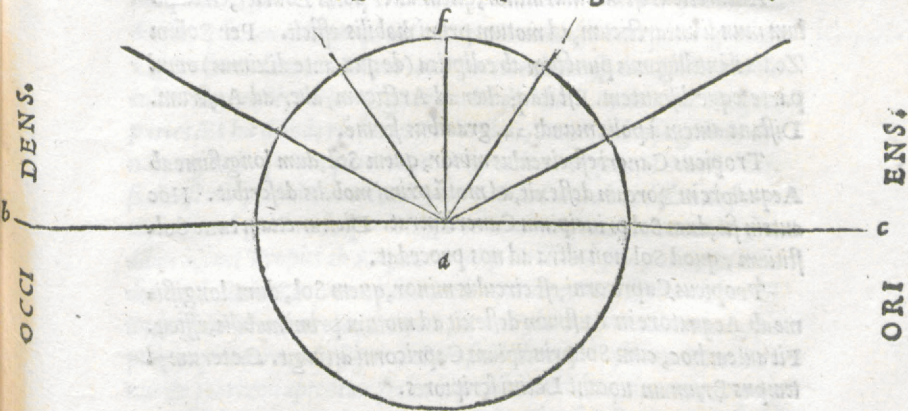
Colurus æquinoctiorum itidem colurus maior est, per principia Arietis & Libræ, pariter ac polos mundi transiens.

Meridianus est circulus maior, per punctum uerticis et polos mundi transiens. Est autem punctus uerticis, qui recte supra rem ipsam ponitur, uelut in perpendicularo uidemus. Hic etiam zenith uulgo dicitur, ac oppositus ei punctus Nadir. Nos non incommode (opinor) punctum pedum appellare possumus.

Linea meridiana autem sic inuenitur: In planum cum Horizonte æque iacentem circulum pingis, stilumq; è medio ad perpendicularum erige, qui umbram in circuli planiciem iaciat. Porro tum consideranda est ascendens solis & occidentis umbra à stilo facta. Nam ubi ea breuissima fuerit, scias Meridianum deducendum esse à stilo in extremum breuissima umbrae.

Exemplum. Sit c oriens, b occidentis,

d e SEPTENTRIO g h

MERIDIES.

a stilus erectus. umbra ab oriente in occidentem iacta maxima, a b, breuior a d, & adhuc breuior a e, breuissima aut a f in septentrionem iacta. Nam sequentes umbrae in ortum a g, a h, & a c, ita crescunt ordine, ut priores decreuerunt. Est igitur a f linea meridiana.

In horologijs nostræ ætatis, lingula illa tremula, quæ circumuoluitur, lineam meridianam ostendit, quanquam non prorsus ad amussim. Neque enim eodem meridiano nobiscum, inuenitur lapis ille, sed aliquanto magis orientali. Ac eius auriculæ Septentrionem, tinctæ magne tæ, qui in ijs regionibus reperitur.

Horizon, quem finitorem quoque dicunt, est circulus maior, superius hemisphærium ab inferiore diuidens. Estq; is, in quem sub Dio consistentium, circumducentiumq; oculos, uidetur obtutus deficere, qui & partem cœli uisam, à non uisa dirimit. Diuersarum autem regionum uariis est horizon, & omnium horizontium capitis uertex, polus dicitur. Nam tale punctum omniquaque ab finitore, atq; ipso horizonte æque distat. Hactenus de circulis maioribus.

Arcticus circulus minor est, quem polus Zodiaci ad motum primi mobilis, circa polam mundi arcticum describit.

Antarcticus est circulus minor, quem alter polus Zodiaci, circa polum mundi antarcticum, ad motum primi mobilis efficit. Per Polum Zodiaci intelligimus punctum ab ecliptica (de qua ante diximus) omnè parte æque distantem. Est itaq; alter ad Arcticum, alter ad Austrum. Distant autem à polis mundi. 24. gradibus ferme.

Tropicus Cancræ est circulus minor, quem Sol, dum longissime ab Aequatore in Boream deflexit, ad motum primi mobilis describit. Hoc autem fit, dum Sol principium Cancræ intrat. Dicitur etiam tunc Solstitium, quod Sol non ultra ad nos procedat.

Tropicus Capricorni, est circulus minor, quem Sol, dum longissime ab Aequatore in Austrum deflexit ad motum primi mobilis, efficit. Fit autem hoc, cum Sol principium Capricorni attingit. Cæterum id tempus Brumam uocant Latini scriptores.

Declinatio Solis est, dum ab Aequatore ad Tropicos Sol discedit. Arcus uero Coluri interceptus à Tropico & Aequatore, distantiam eius habet.

eius habet, quæ est. 24. graduum ferme. Tantum enim etiã Tropici ab Aequatore distant, & poli Zodiaci à polis mundi, ut iam dictum est.

Ascensio declinationi contrario modo intelligitur, dum Sol à Tropici Aequatori appropinquat, quanquam sensibile iudicium dicit Solem ascendere, dum ad Tropicum Cancræ descendit; descendere uero, dum à Cancro ad Aequatorem cedit, cum potius tamen ascendat.

DE COMPOSITIONE MATERIALIS
SPHAERAE, ATQVE INIBI DE
Circularum Theoria. CAPVT .VII.

Sphaeram materialem si quis componere uelit, hoc modo agat. Primum Coluros extruat, qui ad angulos rectos sphaeralesq; se intersectent. His, si ita uidebitur, axem aptet. Dein Aequatorem cum ambobus Tropici, sed Aequatorem in medio, Tropicos ab Aequatore distantes. 23. gradibus, & .51. minutis, hoc est quod nunc toties diximus 24. gradibus ferme. Sed notandum, primum circulis per quadrantes diuisis, ipsorum quidem quadrantum omnium esse nonagenos gradus. Quare secundum eam Theoriam oportet reliqua spatia diuidere in circulis. Exempli gratia. Quadrans ita diuiditur, Primo in tres æquas partes. Et hæc deinde rursus in ternas alias, Denique hæc singule in denas, atq; ita in quouis quadrante. 50. gradus emergunt. His ita habitis, facile est reliqua uel demere, uel addere. Nam unica hac distantia seruata, 24. ferme graduum, spatia in sphaera facile noscuntur. Tot enim gradibus distant Tropici ab Aequatore, atq; Arctici à suis polis, & Zodiacus ab altero Tropico ad alterum ita ponitur, ut ecliptica ambos contingat, scindat autem Aequatorem super Coluro æquinoctiorum, appropinquet uero polis super Coluro solstitiorum. Postremo Meridianus & Horizon aptentur secundum ipsorum descriptionem, & parata est sphaera quantum Geographico negotio usui est.

Integrum est res tota, aut rei pars, quæ sexagenaria diuisione non
C a prouenit

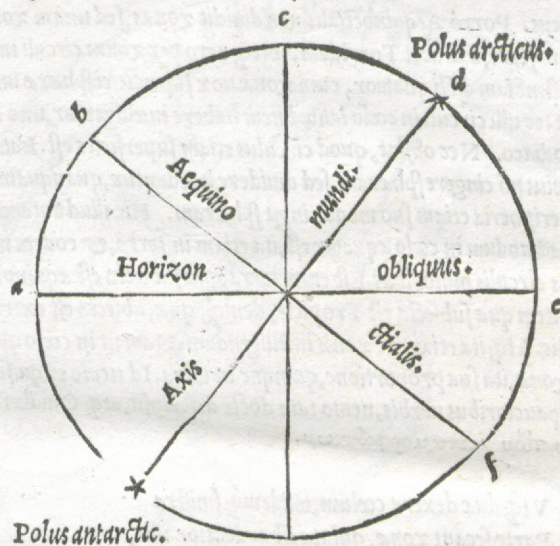
prouenit. Minutum est sexagesima pars integri. Secundum est sexagesima pars Minuti. Tertium, sexagesima pars Secundi: atq; ita deinceps secundum multitudinem unitate crescentem. Exemplum in circulis. Zodiacus diuiditur in .4. æquas portiones, quos Quadrantes uocamus. Quadrans in tria signa, Signum in 30 gradus, Gradus in 60 minuta, Minutum in 60 secunda, Secundum in 60 tertia, &c.

Exemplum in tempore. Dies naturalis in 24 horas diuiditur. Hora in 60 minuta, Minutum in 60 secunda, Secundum in 60 tertia. & sic deinceps. Colligitur ergo quæ minuta præcedunt, esse integra: quæ uero sequuntur, esse partes integri.

QUID PER ELEVATIONEM POLI
INTELLIGATUR, CA. VIII.

Porro firmis rationibus demonstratum est ab Astrologis, ubicumque locorum homo fuerit, mediū cœli illi semper apparere. Hoc autem animaduertendum, in singulis regionibus, singulos esse horizontes. Deniq; illud etiam operæ pretium est notare, si homo sub æquatore fuerit, illi apparere utrūq; polum in horizonte. Sin ab æquatore cefferit polos uersus, alterū polorum eleuari, alterum deprimi, inuisibilemque reddi. Atq; ut res clarior sit, exemplo hoc demonstrandū est. Cede ab æquatore septentrionē uersus uno gradu, polus Arcticus uno gradu leuabitur, Antarcticus deprimetur, uerticis punctus, pedumque itidem uno gradu cedent. Item si ab æquatore, ad Tropicum usq; Cancri ueris, leuatus est polus Arcticus 24 gradibus ferme, totidem Antarcticus depressus gradibus, tot etiā cessit punctus oppositus uerticali puncto, ac sic deinceps, donec sub ipsum polum concesseris. Quatuor itaq; hæc puncta, magnam huic negotio lucem adferunt. quare diligenter consideranda sunt. Colligitur ex his, idem esse si dicas: polus noster 50 gradibus leuatur nobis, siue, polus noster ab horizonte 50 gradibus distat, siue, zenith nostrum ab æquatore 50 gradibus abest. Est autem

Est autem hæc huius rei demonstratio.

Sit Colurus nostro Meridiano iunctus, a b f. horizon, a e. zenith eius c. æquator, b f. polus mundi Arcticus, d. erit c e, quarta circuli pars, & b d similiter. Probatio, quia sunt quadrantes a polis ad suos circulos. Sunt autem quadrantes circulorum maiorum omnes æquales. Porro c d, cōmunis arcus est duorum quadrantū c e, et d b. Ipso igitur dempto, reliqua erūt æqualia, uidelicet b c, distantia zenith ab æquatore, & d e eleuatio poli supra horizontem. Probatio, Si ab æqualibus æqualia demas, remanentia erunt æqualia.

DE QVINQUE ZONIS. CA. IX.

Zona est spatium de superficie cœli, ac eadem quidem proportione terræ, inter duos circulos minores comprehensum. Sunt

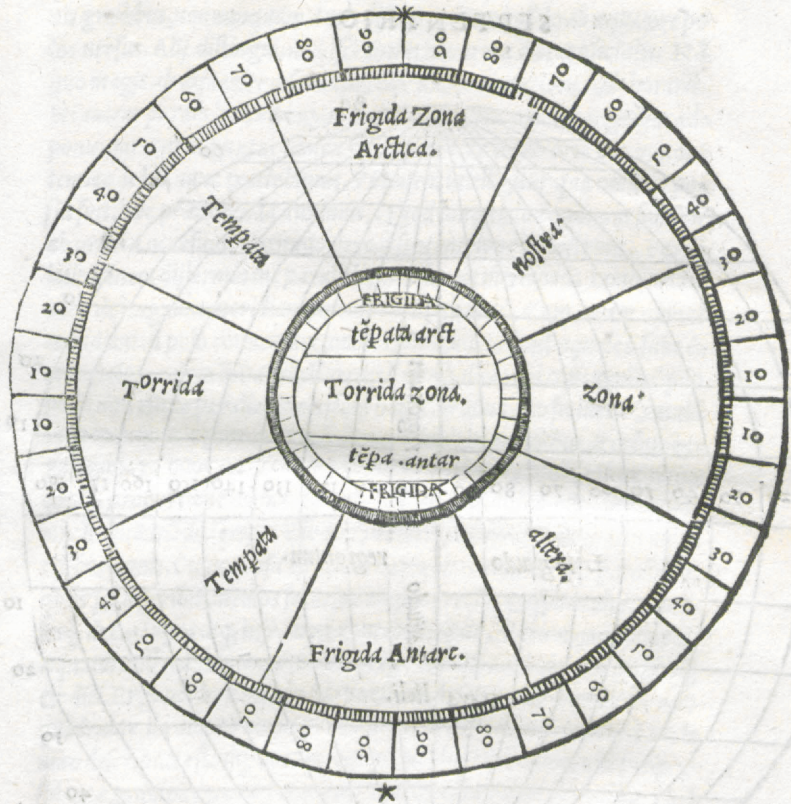
C 3 autem

autem circuli diuidentes zonas, quatuor, duo Tropici, Arcticus & Antarcticus. Porro Aequinoctialis non diuidit zonas, sed unam zonam mediam secat, uidelicet Torridam. Neq; uero per zonas circuli intelligendi sunt iam dicti quatuor, cum zone uox superficiei sphaerae imposita sit. Nec ulli circuli in caelo latitudinem habere intelligantur, uno excepto zodiaco. Nec obstat, quod circulus etiam superficies est. Latitudo enim eius non cingere sphaeram, sed diuidere intelligitur, quanquam circuli peripheria etiam suo modo cingit sphaeram. Hic illud notandum, quemadmodum in caelo aequator est, ita etiam in terra, eodem modo de alijs circulis minoribus. Est enim terra, quae subiecta est aequinoctiali. Est item quae subiecta est Tropici, deniq; quae subiecta est extremis circulis. Atq; ita etiam de zonis intelligendum. Nam ut in caelo quinque sunt zonae, ita sua proportione, quinque in terra. Id nemo exquisitius, nemo paucioribus uerbis, nemo tam docte descripsit, atq; Ouidius lib. primo *Ἰων μεταμορφώσεων*.

Utq; dux dextra caelum, totidemq; sinistra
 Parte secant zonae, quinta est ardentior illis,
 Sic onus inclusum numero distinxit eodem
 Cura dei, totidemq; plagae tellure premuntur.
 Quarum quae media est, non est habitabilis aesti.
 Nix tegit alta duas, totidem inter utranq; locauit,
 Temperiemq; dedit, mixta cum frigore flamma.

Latitudo zonarum facile habetur, si quis sciat distantiam quinque circulorum, Nam, 24. ferme gradus totum negotium uersant.

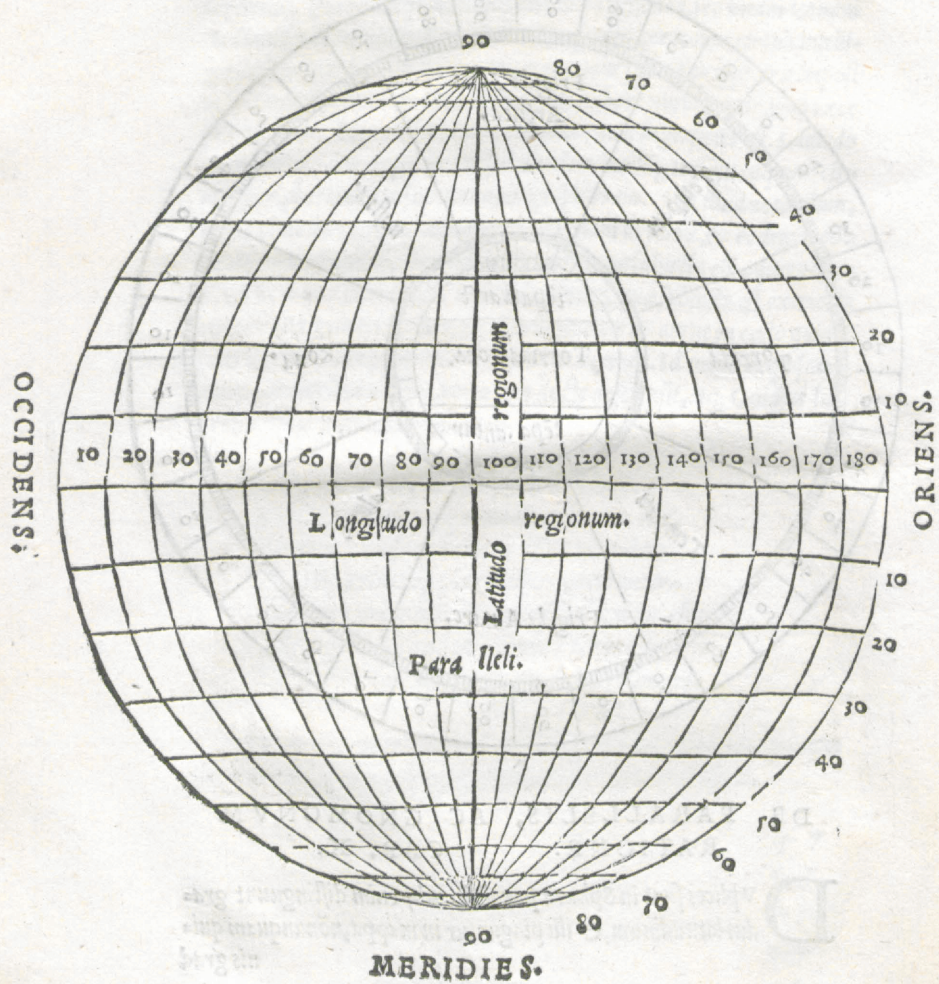
47
 43
 47
 43
 47

DE PARALLELIS, AC GNOMONVM RATIONE. CAP. X.

Dv plices sunt in Sphaera paralleli. Alij enim distinguunt gradus latitudinum, & illi pinguntur in mappa, nonnunquam quinque grad.

HEN. GLAREANI
SEPTENTRIO.

GEOGRAPHIA.

nis gradibus, nonnunquam denis distantes, numerādo ab æquatore polos uersus. Alij distinguunt differentias horarum diei artificialis. Nā quo magis ab æquatore disceditur, tāto maior uariatio accidit horarū. Hi autem paralleli non pinguntur in mappulam, uerū marginibus adponuntur. Intelliguntur tamen per totam terram ab oriē. e in occidentem, ac de his nunc tractabimus. Ut autem intelligatur qua ratione posita sint, hæc prænotanda duximus, Quod longitudo regionum sumitur ab ortu in occiduum, Latitudo uero à septentrione in austrum. Porro latitudinem determinant paralleli, mensurant meridiani. Longitudinē uero distinguunt meridiani, mensurant paralleli. Cum autem omnes meridiani in polo conueniant, omnes sibi inuicem sunt æquales. sunt enim maiores circuli. Paralleli uero, cū non habeāt ubi concurrāt (quippe sic non essent paralleli) necessum habēt, ut alius alio sit maior, omnium uero maximus æquator. Et ipsi à meridianis in æqualibus arcibus intersectantur: quorum arcuum proportio sciri non potest, nisi ex totius circuli proportione ad maximum. Præterea notandum, sub æquatore habitantibus, semper esse diem nocti æqualem, duodenarum uidelicet horarum. Cuius causa est, quod horizon eorum omnes parallelos, quos sol describit, medios secat, ad angulos rectos & sphaerales, æqualesq; arcus supra atq; infra horizontam relinquit. Verum quo magis ab æquatore disceditur, tanto maiorem esse horarū uariationem, noctisq; & diei. Ergo ubi horarum uariatio est ab Æquatoris æqualitate uno quadrante, ibi aliquis nouus parallelus ab oriente in occidentem à Ptolemaeo descriptus est, usq; in eum, qui per mediū Hyberniæ, ubi propter sphaerae præcipitem coartationem, non quadrantibus proceditur, sed medietatibus, & paulo post totis horis. Est autem hæc subiecta descriptio ex Ptolemaei libro περι της μεγάλης πραγματείας.

dist. 2. ca. 6.

Polis * Arcti cus.	Pericy Septem. Arcti cus.	90	90	Per mare Glaciale	
19	Medius annus.	84	75	Per mare Glaciale.	XIX.
18	Menfes quinque.	78 $\frac{1}{2}$	60	Gradus Tropici ex utraque parte puncti	Per mare Glaciale.
37	Menfes. 4.	73 $\frac{1}{2}$	45	maxime elevationis supra horizonta lati	Per mare Glaciale.
36	Menfes. 3.	69 $\frac{1}{2}$	30	Per Pilaupos.	Per mare Glaciale.
35	Menfis. 2.	67 $\frac{1}{2}$	15	Per mediam Islandiam	Per Gothiam.
34	Menfis. 1.	66 $\frac{1}{2}$		Per Gothiam.	Per Gothiam.
33		66		Per Gothiam.	Per Gothiam
32		66		Per Gothiam	Per Gothiam
31		67 $\frac{1}{2}$		Per extrema Scythie.	Per Gothiam
30		64 $\frac{1}{2}$		Per Scythiam.	Per Scythiam.
29		63		Per Thylem.	Per Scythiam.
28	19 $\frac{1}{2}$	62		Per Ebudas Insulas.	Per Thylem.
27	19	61		Per septentrionalia Hybernæ.	Per Thylem.
26	18 $\frac{1}{2}$	59 $\frac{1}{2}$		Per mediam Hyberniam.	Per septentrionalia Hybernæ.
25	18	58		Per Auftrales partes Hybernæ.	Per mediam Hyberniam.
24	17 $\frac{1}{2}$	57		Per Camolodunum Britannie.	Per Auftrales partes Hybernæ.
23	17 $\frac{1}{2}$	56		Per mediam Britanniam.	Per Camolodunum Britannie.
22	17 $\frac{1}{4}$	55		Per Bullam Britannicam.	Per mediam Britanniam.
21	17	54 $\frac{1}{2}$		Per Tanais hostia.	Per Bullam Britannicam.
20	16 $\frac{1}{2}$	52 $\frac{1}{2}$		Per Rheni hostia.	Per Tanais hostia.
19	16 $\frac{1}{4}$	50		Per Agrippinam Coloniaem.	Per Rheni hostia.
18	16 $\frac{1}{4}$	50 $\frac{1}{2}$		Per mediam Mæotin.	Per Agrippinam Coloniaem.
Hic umbrarum rationes deficiunt.					
Hæroscij Viginti					

Tropici Arcti cus. Cæ Amphicy cus.	Tropici Arcti cus.	90	90	Per Borythenis hostia.	
17	16	48 $\frac{1}{2}$ minut.	27 $\frac{1}{2}$	67 $\frac{2}{3}$	188 $\frac{1}{12}$
16	15 $\frac{1}{2}$	46 . 01. minut.	25 $\frac{1}{2}$	65 $\frac{1}{2}$	174 $\frac{1}{6}$
15	15 $\frac{1}{4}$	45 . 1. minut.	23 $\frac{1}{4}$	60	155 $\frac{1}{12}$
14	14 $\frac{1}{2}$	43 $\frac{1}{2}$	20	55 $\frac{1}{2}$	144 $\frac{1}{4}$
13	14	40 . 06. minut.	18 $\frac{1}{2}$	52 $\frac{1}{2}$	127 $\frac{1}{3}$
12	14 $\frac{1}{2}$	38 $\frac{1}{2}$	15 $\frac{1}{2}$	47 $\frac{1}{2}$	114 $\frac{1}{6}$
11	14 $\frac{1}{4}$	36	12 $\frac{1}{2}$	43 $\frac{1}{2}$	103 $\frac{1}{12}$
10	14	33 . 18. minut.	10	39 $\frac{1}{2}$	93 $\frac{1}{12}$
9	14 $\frac{1}{4}$	30 . 22. minut.	8 $\frac{1}{2}$	35 $\frac{1}{2}$	83 $\frac{1}{12}$
8	13 $\frac{1}{2}$	27 $\frac{1}{2}$	6 $\frac{1}{2}$	31 $\frac{1}{2}$	74 $\frac{1}{6}$
7	13	23 $\frac{1}{2}$	5	27 $\frac{1}{2}$	65 $\frac{1}{6}$
6	13 $\frac{1}{4}$	20 . 14. minut.	3 $\frac{3}{4}$	23 $\frac{1}{2}$	58 $\frac{1}{3}$
5	13	16 . 27. minut.	2 $\frac{1}{4}$	17 $\frac{1}{2}$	51
4	12 $\frac{1}{2}$	12 $\frac{1}{2}$	1	13 $\frac{1}{2}$	44 $\frac{1}{2}$
3	12 $\frac{1}{4}$	8 $\frac{1}{4}$	$\frac{1}{3}$	8 $\frac{1}{2}$	37 $\frac{1}{2}$
2	12	4 $\frac{1}{2}$	$\frac{1}{4}$	4 $\frac{1}{2}$	32
1	12	0	$\frac{1}{4}$	0	27 $\frac{1}{2}$
Eleuatio Polis sive elongatio parallæloru ab Æquator e.				Aëstiu.	
Horæ cum partibus.				Aëstiu.	
Næ ræ solæ horæ.				Aëstiu.	
Elevatio Polis sive elongatio parallæloru ab Æquator e.				Aëstiu.	
Horæ cum partibus.				Aëstiu.	
Næ ræ solæ horæ.				Aëstiu.	
Elevatio Polis sive elongatio parallæloru ab Æquator e.				Aëstiu.	
Horæ cum partibus.				Aëstiu.	
Næ ræ solæ horæ.				Aëstiu.	

Per Borythenis hostia.
Per fontis Istri.
Per mediam pontum.
Per Madagam.
Per Hellespontum.
Per Rhodum.
Per Smyrnam.
Per mediam Phœnicæam.
Per inferiora Aegypti.
Per Prolemaidæ Thebæidos.
Per Syener.
Per Napatos.
Per Mæotin.
Per Adulicum Sinuum.
Per Aualicum Sinuum.
Per Taprobanen.
Per Mediam Africam.
Loca per que scribitur
in P. R. Arcti.

VIII.
VII.
VI.
V.
III.
II.
I.
Climax

In hac figura primus ordo significat numerum parallelorum. Sunt enim .35. in uniuersum. In secundo ordine positæ sunt horæ cum partibus. Deuenitur autem ab .12. horis ad medium annum. Porro tertius ordo declarat, quot gradibus quiuis parallelus ab æquatore distet, donec ad nonagesimum usq; gradum peruentum fuerit. Deinde sequuntur tres ordines pro umbrarum in Gnomonibus ratione, quorum primus æstiuam umbram explicat, secundus æquinoctialis, Tertius hybernâ, usq; ad .25. parallelum. Nam ultra deficiunt rationes umbrarum, propter propinquitatem nimis angustam, ut ait Ptolemæus. Vltimus ordo loca habet in terra habitabili, per quæ paralleli ipsi meât. Marginibus porro apposimus utrinq; illic parallelorum nomina ex umbris, hic climatam numerum. Sed de ijs in sequentibus copiosius differemus. Exempli gratia. A equinoctialis est primus parallelus, qui habet perpetuo .12. horas. Elongatio eius nulla est: quippe alij paralleli ab ipso distant. Aestiuam umbra est .27. et semis partium, qualiû Gnomon 60. Aequinoctialis nulla, hyberna totidem quot æstiuam, per mediam autem Africam describitur æquinoctialis, ut habet nostra ætate terra habitabilis.

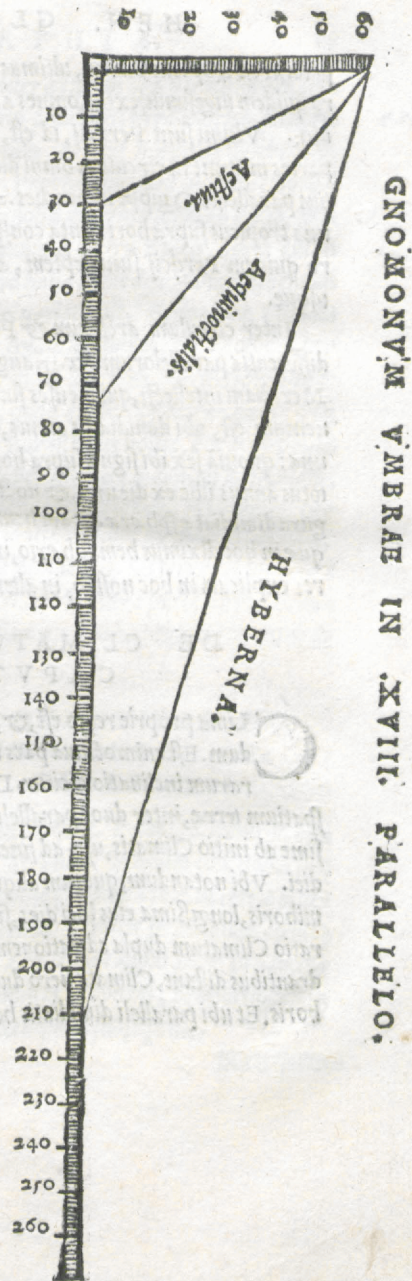
Item secundus parallelus .12. habet horas, et quadrante: distat ab æquatore gradibus quatuor & quadrante. Umbra æstiuam partes habet .21. et trientem. Aequinoctialis partes .4. cum triente & uncia. Hyberna uero triginta duas. Meât autem per Taprobanen insulam Iudicimaris. De reliquis parallelis eodem modo conijciendum.

De Gnomonibus autem hoc sciendum: Erigatur ad perpendiculû stilus in plano, æque cum horizonte iacente, diuidaturq; stilus in .60. æquas partes, in quas eandem & planum iacens æque scindatur, sed longus multo protendatur, uidelicet ut hyemales umbræ pingi queât. Tû sanè in quauis regione, quas diximus umbras, facile uidebis. Nâ æquinoctialis umbra bis in anno inquiri potest, æstiuam semel, ac hyberna semel, uidelicet cum sol est in Tropico. Deficiunt autem umbrarum rationes in uicesimo sexto parallelo. Superfluumq; est (ait Ptolemæus) uel horarum

horarum, uel umbrarum quadrantes, in gnomonibus recensere, ob nimis angustam propinquitatem parallelorû. Porro obiter hic notandum, qd ex umbrarum, quanquam alia ratioe, triplices sunt nomiati paralleli. Primi Amphiscij, id est, in utraque partem umbram mittentes. Fit enim bis in anno, sole ad uerticem aduente, ut gnomones nullam umbram faciant in meridie. Ac horum quidem umbræ ad Austrum declinant, cum Sol circa Cancrum uersatur; ad Septentrionem autem, cum Sol ad Capricornum descendit. Tales certe sunt omnes inter duos tropicos comprehensi paralleli: In figura autem nostra, sex primi.

Alteri sunt Heteroscij, id est in alteram duntaxat partem umbram mittentes. Primus eiusmodi est parallelus per Syemem, uidelicet Tropicus Cancræ, quanquam is Solem supra caput habet, non etiam reliqui Heteroscij. Heterosciorum itaque primus

D 3 primus

primus est tropicus Cancrī, ultimus autem tricesimus secundus, numero quidem uigesimus sextus, omnes à tropico Cancrī ad circulū arcticū usq;. Vltimi sunt Periscij, id est, qui umbram in omnes horizontis partes mittunt in circulum omni die. Horum primus est tricesimus tertius parallelus. Quippe in hoc dies. 24. horarū est. Et totus quidem est unus tropicus supra horizonta conspicitur, alter uero occultitur. Numero quidem Periscij sunt septem, à circulo arctico omnes ad polum usque.

Inter circulum arcticum & Polum, propter sphaerae angustiam, differentia parallelorum per. 17. augetur gradus, sed utriq; ab latere Meridiani intellecti, qui menses singulos efficiunt, donec sub polum deuentum est, ubi dimidiatus annus, est dies unus, dimidiatus alter, nox una: quoniam sex ibi signa supra horizonta consistunt, sex infra. Itaq; totus annus illic ex die uno, & nocte una conflat. Est autem haec figura dimidiatae sphaerae. Nam hemisphaeria eiusdem rationis sunt, & quae in hoc diximus hemisphaerio, in altero prorsus ita habent. Quare res explicata in hoc nostro, in altero patet.

DE CLIMATVM RATIONE.
CAPVT XI.

Clima proprie regio est, & ut Varro ait, quoquo uersus. 60 pedum. Est enim octaua pars iugeri. Apud Geographos uero horarum inclinatio dicitur. Desiniunt autem hoc pacto: Clima est spatium terrae, inter duos parallelos comprehensum, in quo porrectissime ab initio Climatis, usq; ad finem eiusdem, dimidia hora uariatio est diei. Vbi notandum, quotum aliquod clima ab aequatore fuerit, tot semihoris, longissima eius loci dies, superat diem nocti equalē. Est igitur ratio Climatum dupla ad rationem parallelorum. Nam paralleli quādrantibus distant, Climata uero duobus quadrantibus, id est, mediatis horis. Et ubi paralleli dimidiatis horis constituuntur, ibi Climata intergris horis

gris horis procedunt, & sic sequenter ad finem usq; parallelorum, seruata duplacione. Ex figura autem praecedenti parallelorum, facile est conijcere omnia accidentia Climatum, ut sunt horarum differentiae, poli eleuatio, & umbrarum ratio. Porro qui nostra aetate de Climatū ratione scripserunt, praeeptionem nobis dederunt, cum ab initio, tum à fine claudicantem: qualis est Ioannis à Sacro Busco, quem auctoritas de sphaera uocant. Climata uero haud dubie denominari debent ab ultimo parallelo, ubi media hora diei uariatio est. Erunt itaq; Climata .10. his nominibus nominata: Per Aualicum sinum, per Meroën, per Syenen, per inferiora Aegypti, quod alij dicit *ἀλεξανδρείας*: per Rhodum, per Hellepontum, quod auctor de sphaera uocat *ἰσθμὸς*: per medium pontum, per Borysthenis hostia, per Agrippinā Coloniā, per Tanais fluij hostia, per mediam maiorem Britanniam, per australes partes Hyberniae, per septentrionalia Hyberniae, per Thylen, per extrema Scythia, per Gothiam, per mediam Islandiam, per mare Glaciale, & ultimum hinc polum usq;. Ceterum ut hic descripta sunt Climata hemisphaerij nostri, ita in altera parte alterius hemisphaerij, eadem ratione constitui possunt, quemadmodum etiam antea de parallelis diximus.

QVOD TERRAE QVANTITAS HV-
MANO INGENIO CERTO DE-
prehendi queat. CAPAT .XII.

AD eam rem hypotheses sunt aliquot. Prima. Circuli ad circulum esse proportionem. Secunda. Medium caeli nobis semper apparere. Tertia. Demissos radios à sole, in terrae differenteis partibus, parallelis esse. Quarta. Terram se ad totum coelum habere uelut punctum. Quinta. Aequalium angulorum productas circumferentias, similes esse, id est, eandem rationem, proportionemq; habere ad circulos suos. Eius est exemplum subsequens.

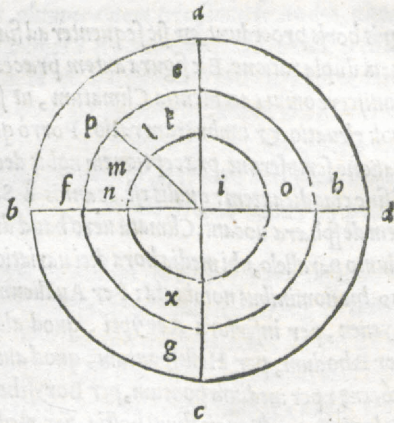
Nam quem

col. 17.

col. 17.
12
16

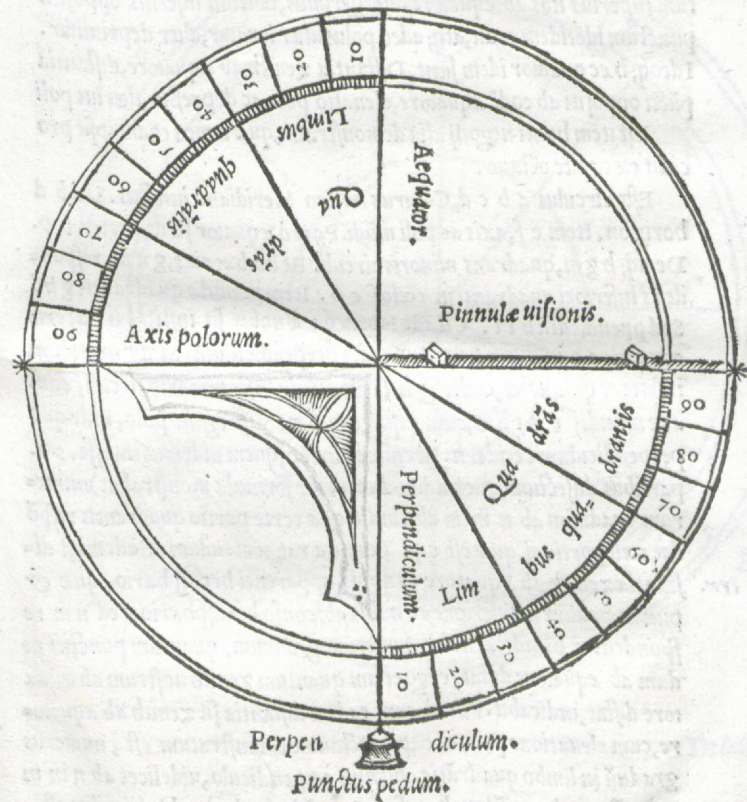
HEN: GLAREANI

Nam quemadmodū b a, est quadrās maximi cir- cli a b c d, ita f e est qua- drās mediij circli e f g h, & n l minimi. Sunt enī oēs ad angulū a i b. Itē ut p e est octaua ps mediij circli, ita l e est octaua ps minimi circli. Sunt enī ad eundē angulū ar- cus. Ita quēadmodū cœ- lū in quatuor æquas ptes diuidimus, sup̄ centrum mūdi, nimirum sua proportione etiā terra in quatuor partes scinditur, ut supni quadrantes infernis quadrātibus cōparentur. Et quēadmodū quadrātes in cœlo nonagenis gradibus diuiduntur, ita etiā terræ qua- drātes. Cū autē cœlum circūuoluatur, totū utiq; sub aspectū cadit, atq; ita facile est illic quartā portionē inuenire, secus autē de terra. Quādoq; dē homo diutina pegrinatiōe, nī supiora respexerit, scire nō potest quo- tam partē eius trāsierit, alioq; facillimū erat totius terræ quātitatē, atq; adeo oēs eius ptes inuestigare, ideoq; hęc ex supioribus uenari oportet. Quā ad rem sunt Astrolabia, atque alia instrumēta multa. Porro de quadrāte negotiū facillimū est. id nūc exequemur. Diuide quēuis cir- cūlū in ptes quatuor, ita ut dimetiētes duo se in centro ad angulos rectos intersecēt. Deinde semidiametro alteri pinnulas appone, p̄ quas et poli- stella, uel aliud astrū uideri queat, aut p̄ quas radij solares possint de- mitti. Ex dictis autē notū est, si per pinnulas uideas polum, eū dimetiēntē significare axem mūdi; alterū autē pinnulis carentē, æquatorem. Quod si per foramina pinnularum, radij solis accipias (quod cōmodissime fit cū Sol sub æquatore decurrit) ille dimetiens tunc significat æquatorem, alter uero

GEOGRAPHIA 17

alter uero axem mundi. Porro limbus quadrantis diuidendus est in no- nagenta partes, & si uoles, etiam oppositus arcus in totidem. Denique fige in centrum perpendicularum, & paratus est quadrans, quantum ad hoc negotium attinet. Huius est hæc figura.

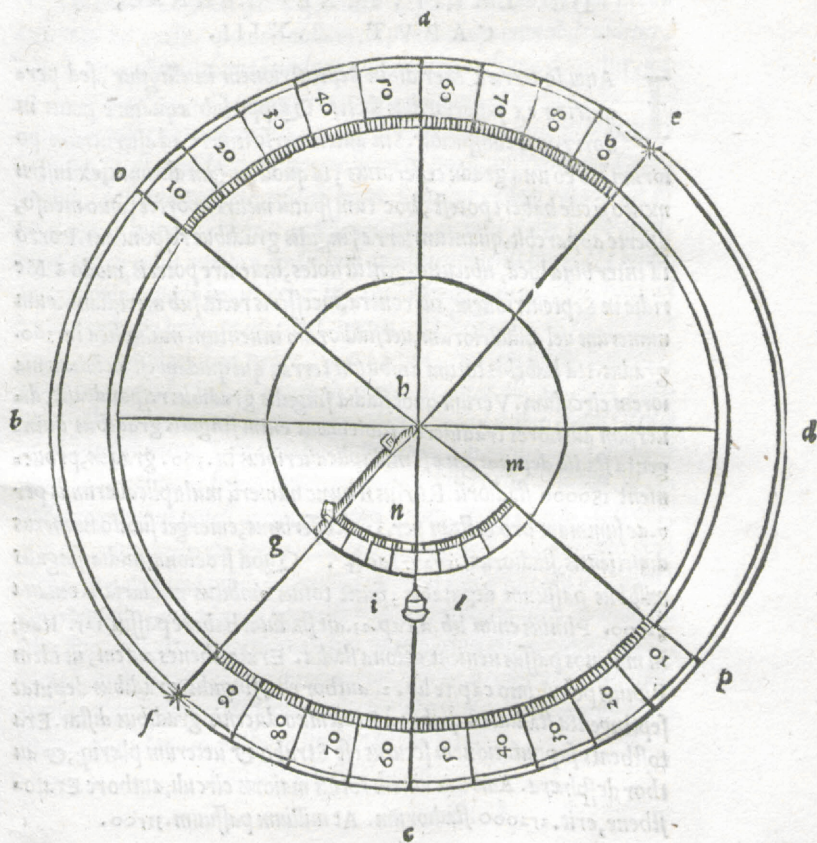
E Caterum

Ceterum memoria tenendum est, quod capite octavo diximus, quatuor puncta cum horizonte cedere, ab Meridie in Septentrionem cedentibus nobis, aut contra, à Septentrione in Meridiem. Sunt aut hæc. Duo poli, zenith capitis nostri, atq; punctum ei oppositū. Nam quantum superius nos ab æquatore discesserimus, tantum inferius oppositū punctum idēdem cedit, atq; adeo polus alter leuatur, alter deprimitur. Ideoq; hæc quatuor idem sunt, Distantia zenith ab æquatore, distantia pūcti oppositi ab eodē æquatore, eleuatio poli, ac depressio alterius poli.

Est item huius negotij alia demonstratio, quæ tamen etiam ipsa procedit ex capite octauo.

Est circulus *a b c d*, Colurus nostro Meridiano iunctus. Sed *b d* horizon. Item *e f*, axis ac poli mūdi. Porro æquator sit diameter *o p*. Deniq; *h g m*, quadrans minoris circuli. Et limbus eius, *g n m*, respondens inferiori quadranti in cælo *c p*. Item pinnule quadrantis *g h*. Sed ppendiculū *h i l*. Cū aut Horizon à nobis sit institutus *b d*, erit eius axis *a c*, in quem perpetuo cadet ppendiculum. Si igitur polum inspicere quis uolet, cadet *g h* latus quadrantis minoris circuli, cum axe mundi *e*. At *h m*, cum æquatore *o p*. Viso igitur polo, uide quo ppendiculum ceciderit. Id enim in limbo, quem uidemus ita esse. 90. partibus dissectum (quemadmodum prior formula monstrabat) numerum graduum ab *n* in *m* abscindit, quæ certe portio quadrantis respōdet cæli portioni, quæ est *c p*. Tum ita ratiocinandum. Eadem est distantia zenith ab æquatore in nobis apparenti hemisphærio, quæ est puncti pedum in inferiore ac nobis absconso hemisphærio. Sed *n m* respondens *c p*, indicat nobis numerum graduum, quantum punctus pedum ab æquatore distat, ergo etiam quantum zenith nostrum ab æquatore distat, indicabit. Porro cum eadem distantia sit zenith ab æquatore, cum eleuatione poli, ut capite octauo demonstratum est, numerus graduū in limbo quadrantis abscissus à ppendiculo, uidelicet ab *n* in *m* erit nūerus eleuatiōis poli, ac sic regionū latitudo à nobis inquisita est.

Emel. 15 pri. 25 177.

DE LATITUDINE CIVITATUM. De latitudo

HEN. GLAREANI
DE LATITVDINE TERRAE,
CAPVT .XIII.

Latitudo terrae à Meridie in Septentrionem intelligitur, sed perquiritur ex superioribus dictis. Quippe sub æquatore polus in horizonte conspicitur. Sin autem uerso itinere ad alterutrum polorum, ab eo uno gradu cesserimus, id quod, ut iam diximus, ex instrumento facile haberi potest, hoc tum spatium metiri oportet, quo menso, aperte apparebit, quantum terrae singulis gradibus respondeat. Porro id inter bina loca, ubicumq; gentium uoles, inuenire poteris, modo à Meridie in Septentrionem, aut contra, incesseris recta sub meridiano. cum numerum uel milliariorum, uel stadiorum inuentum multiplica in. 360. gradus. Ita habebis totum ambitum terrae, qui quidem est secundum maiorem circulum. Verum quot stadia singulis gradibus respondeant, diuersum auctores tradidere. Ptolemæus enim singulis gradibus quingenta stadia deputat, quæ si multiplicauerimus in. 360. gradus, prouenient 180000 stadiorum. Rursus si hunc numerum multiplicauerimus per 7. ac summam productam per. 22. diuiserimus, emerget subito numerus dimetientis, stadiorum. 57272. ac $\frac{8}{11}$. Quod si octona stadia singulis millibus passuum deputabis, sunt totius ambitus miliaria Romana 22500. Plinius enim lib. 2. cap. 23. ait stadium habere passus. 125. Itaque in milenos passus uenient octona stadia. Eratosthenes autem, ut idem Plinius penultimo capite lib. 2. auctor est, singulis gradibus deputat septingenta stadia. In quibus à Ptolemæo ducenis gradibus distat. Eratosthenis supputationem secutus est Strabo et ueterum plerique, et auctor de sphaera. Ambitus autem totius maioris circuli, auctore Eratosthene, erit. 252000. stadiorum. At millium passuum. 31500.

DE LONGITVDINE CIVITATVM CA. XIII.

Sanc à Borea in Austrum per facile est regionum latitudinem, ut capite precedente iam docuimus, inuenire, quãdoquidem utriusque aliquod

GEOGRAPHIA. 19

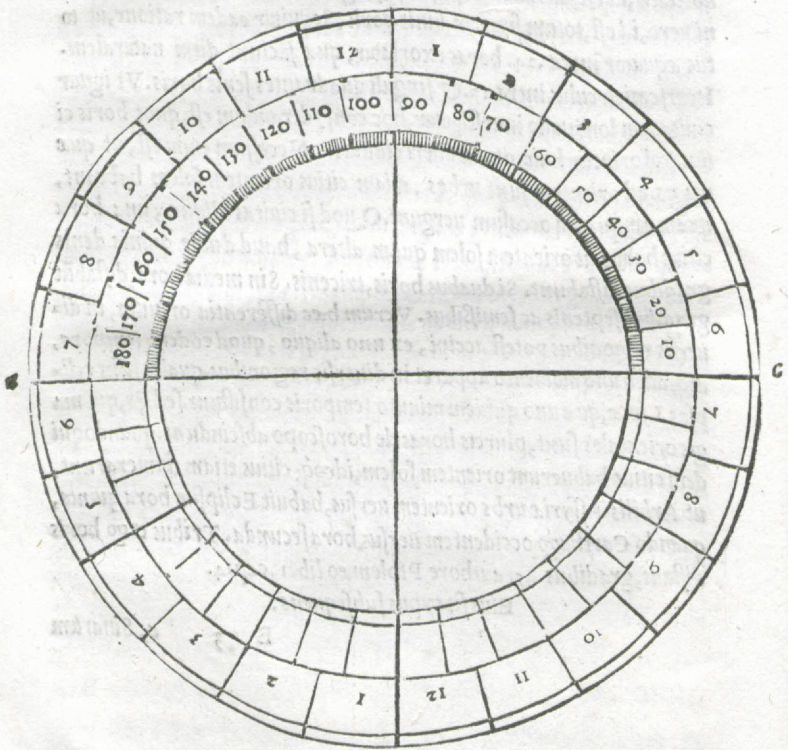
aliquod immobile principium est, uidelicet polus. At ab ortu in occasum non ita facile. quando nullum ibi principium immobile uidetur. Ideoque notandum, quemadmodum zodiacus in. 12. signa diuiditur, ita etiam æquinoctialis. Quem eo libentius nominamus, quod zodiaci signa in æqualiter oriuntur atq; occidunt. Porro quini deni gradus æquinoctialis, id est, dimidiatum signum, singulis horis conscendunt. Triceni uero, id est, totum signum, binis horis. Sequitur eadem ratione, ut totus æquator intra. 24. horas exorietur, quæ faciunt diem naturalem. Item semicirculus intra. 12. et singuli quadrantes senis horis. Ut igitur ciuitatum longitudo inuestigetur, hoc considerandum est, quot horis citius Sol oriatur huic, quam alteri ciuitati. Necessum enim est, ut quæ magis ad orientem sunt urbes, etiam citius orientem solem habeant, quam eæ, quæ ad occasum uergunt. Quod si ciuitas aliqua, una hora citius habuerit orientem solem quam altera, haud dubie quini denis gradibus distabunt. Si duabus horis, tricenis. Sin media hora, distabunt gradibus septenis ac semisibus. Verum hæc differentia ortuum, in diuersis regionibus potest accipi, ex uno aliquo, quod eodem tempore, atq; adeo uno momento apparet in diuersis regionibus, quales sunt eclipses Lunæ, quæ uno quidem minuto temporis consistunt, sed ipsæ, qui magis orientales sunt, plureis horas de horoscopo abscindunt, quandoquidem citius habuerunt orientem solem, ideoque citius etiam numerarunt, ut Arbilis Assyriæ urbs orientem uersus, habuit Eclipsim hora quinta, quando Carthago occidentem uersus hora secunda. Tribus ergo horis distant, gradibus. 45. auctore Ptolemæo lib. 1. cap. 4.

Eius sit typus subsequens.

E 3 a, Sinarum

HEN. GLAREANI

a, Sinarum regio & oriens. c, Fortunatae insula & occidentis.
 a b c, superius hemisphaerium cognitum. a d c, inferius hemisphaerium
 Ptolemaeo incognitum. b c d, arcus noctis Sinarum. d a b,
 arcus noctis insularum Fortunatarum.

De Mensura

GEOGRAPHIA.

DE MENSURA ET EIUS PARTIBUS, atq; inibi de pede Romano. CAP. XV.

Mensuram omnem, de qua nobis sermo est, finitam esse constat: Parte uero eius multae sunt, cum apud Latinos, cum apud Graecos, Nobis a minimis incipiendum, sed breuiter, ut alia. Est igitur digitus, qui continet quatuor hordei grana in latum posita. Palmus minor, quatuor habet digitos, Graece παλαιστή, a nostris transversa manus. Maior, 12. digitos, quem Graeci σπιθαμήν uocant, Latini dodrantem. Pes, quatuor palmos minores habet. Cubitus siue cubitum sesquipedem. Gressus, duos pedes & semissem, Graece βήμα. Passus, quinque pedes, hoc est, duos gressus. Orgyia, sex pedes: est enim mensura inter manus expansas, ut uertit ex Suida Budaeus, Stadiū, 125. passus. Plethrum, centum pedes, quanquam saepe pro iugero capitur. Diaulos, duo stadia. Milliarium nomen habet a mille passibus: continet autem stadia octo. Dolichos, duodecim stadia. Schenus, 60. stadia. Parasenga, 30. stadia. Stathmos porro, id est, tabellariorum, siue ueredariorum duersorium, mensurarum maxima, non incerta tamen, apud quosdam tamen milliaria 28. & semis continet.

Quando autem de mensuris certatim omnes praecipunt, qui Mathematica nostra etate docet, pauci uero, quoties quid oculis subijciendum est, quicquam certi adferre in medium possunt, operae pretium uisum est nobis mi ornatissime Ioannes, studiose iuuentui indicare uel unam hic mensuram pictam, pedis inquam Romani, quam quondam cum Luteciae degerem, a Clarissimo uiro, D. Guilielmo Budaeo, Galliae nostrae maximo ornamento, accepi. Nam forte cum ab urbe pestis nos pelleret, ac ambulare aliquo liberet, commodum in mentem uenit, ut illius uillam inuiserem. Et uidi quidem non absque ingenti uoluptate. Demum Basileae cum benignitas tua a Francica legatione reuersa, uellet aliquot mensibus hic frui consuetudine D. ERASMI Roterodami, uera ac Christianae Theologiae instauratoris, parentisque nostri, ac omnium studiosorum, monstraretque

Uncia
se
pollices
Digit.

I	I
II	II
III	III
IIII	IIII
V	V
VI	VI
VII	VII
VIII	VIII
VI	VI
VIII	VIII

DIMIDIUM PEDIS ROMANI, AC VRBIS PARISIENSIS.

HEN. GLAREANI

monstraretq; mirificum hoc opus sphaera, quod Christianissimus Galliarum rex FRANCISCVS tibi dono dederat in monumentum amoris nutui. Memini me quoque tum tibi commonstrasse, quid muneris ego à Bud. eo, eiusdem illustrissimi Regis secretario haberē. Erat munus illud tuū regū, eximium, ac magnificum, à maximo principe datum: Meum non eiusmodi, sed tamen quale decebat doctum, ac eximium uirum dare, studiosum accipere. Certe ut nulla sit donorū comparatio, certe animi nobis aestimandi sunt. Rex est omnium munificentissimus, Bud. aus omnium humanissimus, uterq; magnificus, uterq; humanus. Sed ad rem reuertar. Iubebas tum me, ut faber aliquis eundem pararet tibi pedem, quod factum est à nobis sedulo. Atque hic est, quo urbs Parisiensis in operibus publicis utitur. Putatq; Bud. eus eam formam à Romanis in Gallias, ut pleraq; alia, uenisse. Eam hic oculis subijcere placuit, sed dimidiatam dūtaxat, propter spacij angustia.

Porrò cum hæc scriberē, in manus nostras uenit alius Romani pedis typus Leonardus de Portis, Iurisconsulti Vicentini, uiri apprimè eruditi, ac diligentis, quam ait Romæ in hortis Angeli Colocij uiri doctissimi extare. Eam quoque formam hic appinimus, ne studiosi hic quicquam desiderarent.

Parisiensi pedi ferè conueniunt apud artifices formæ, quibus in operibus publicis utuntur. Superat autem Leonardus pedem plus uncia. Et ipse Leonardus ingenue fatetur pedum publicorum formas maiores esse uncia xvi digitis manus non omnino crassæ, ut nunc sunt homines. Ridiculum aut fortassis, quod quidam putant olim maiores fuisse homines, quam sint nostra etate. Vt res se habeat, uerisimilius est, cū primum typus hic hominibus placeret, ut mensuræ examen esset, electum esse hominem eximia staturæ, non omnino portento, nec etiam prorsus uulgaris, à cuius magnifica forma

DIMIDIUM PEDIS ANTIQVI EX LEONARDO.

Digit.
Palin.

I
II
III
IIII
V
VI
VII
VIII

GEOGRAPHIA.

Magnifica mēsurā acciperetur. Et uidi quorū pedes excederent hæc formam Parisiensem, sed in paucis, in plerisq; deficere. Leonardus putat à natura hæc inspicienda: quandoquidem denominatio pedis à natura est: Et siliquis ubiq; esse easdē, & digitos quoq;. At ego conijcio postea hanc per siliquas diuisionem à doctis adiectam, primum autem pedem usurpatum ut nunc publice habetur. Verum huius negotij institutum nō est, ut hæc exactius prosequamur. Quod autem ad negotium nostrū attinet, sciendum in omnibus circulis maioribus, quoquo uersus trahatur, omnes gradus æquales esse, atq; singulis quingenta stadia restondere, authore Ptolemæo, si codex non fallit. Nam authore Eratosthene quem ferè sequuntur Geographi, collatio singulorum graduum, est septingenorum stadiorum. Neq; ueri simile est, ducentorum stadiorum differentiam in singulis accidisse gradibus. Id etiā supra adnotauimus, cum de latitudine terræ diceremus. Quapropter multiplicata cœli gradus, qui sunt 360. in quingenta stadia, subito emergent maximi cuiusq; circuli stadia. 180000. quæ si per octo diuidantur, proueniunt milliaria italica 22500. In parallelis autem discrimen est. nam quanto æquinoctiali propinquiores sunt, tanto maiores arcus habent, ac proinde maiorem collationem in gradibus. Contra uero, quanto polo propinquiores, tanto minores arcus habent, & proinde minorem collationem in gradibus. Hæc in tabulis Ptolemæi ferè marginibus apponitur.

DE VENTIS.

CAPVT XVI.

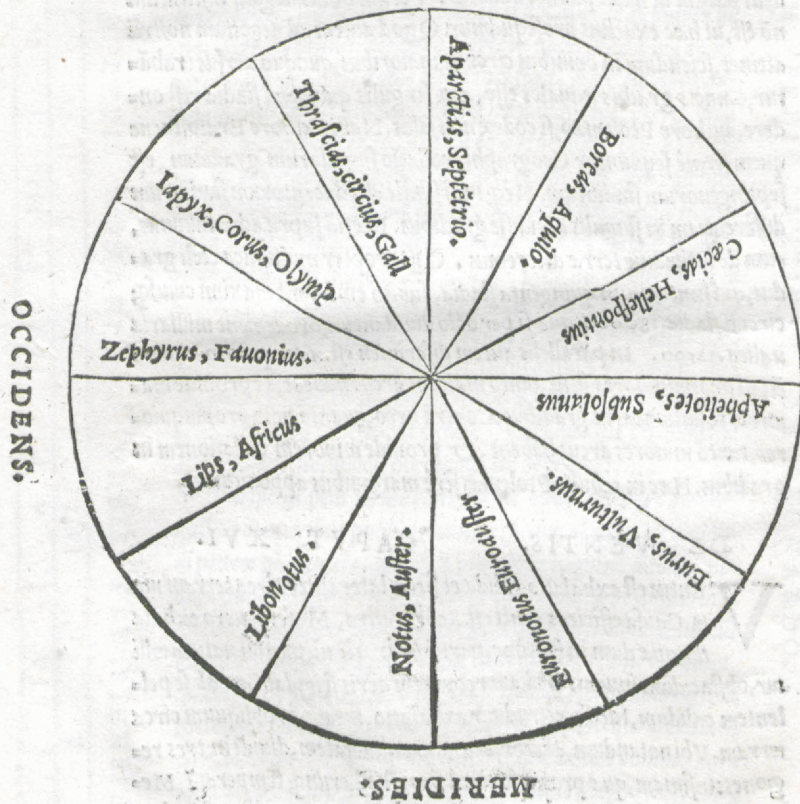
Ventus est exhalatio calida et sicca, lateraliter circa terram mota. Causa efficiens uenti est Sol & astra, Materia uero exhalatio, quæ dum in sublimē, partim astrorū ui, partim natura tollitur, obstaculum inuenit mediam regionem aeris frigidam, & ab se pelentem calidum, ideoq; retruditur exhalatio, meatq; in obliquum circa terram. Vbi notandum, aerem secundum qualitatem, diuidi in tres regiones: Infimam, quæ proxime circa nos est, plerunq; temperatā, Mediam frigidam

F

diam frigidam, quam attingunt celsissimi montes. Tertiam supremam calidam, proximamq; sphaerae ignis. In hac postrema generantur dracones uolitantes, stellae cadentes, & similes impressiones, ut uocant Physici. Quod uero ad loca uentorum attinet, notandum in quouis horizonte quater

SEPTENTRIO.

te quater

te quaternas uentorum regiones principales intelligi posse, quibus utring; binas adpingere oportet. Erunt itaq; tres ab ortu uenti, tres ab occasu, totidem & a septentrione, & a meridie, quae denotat hic depicta figura. Socios quidem uentos ab tropicis utring; imaginamur, sicut ab arcticis ex utraq; parte. Poeta uero quatuor duntaxat uentos principales nominauit: ab ortu Eurum, ab occasu Zephyrum, ab septentrione Boream, & ab meridie Austrum. De hac re sunt haec Manilij duo carmina.

Asper ab axe ruit Boreas, fugit Eurus ab ortu.

Auster amat medium solem, Zephyrusq; cadentem.

Eandem rem Naso lib. 1. Metamor. describens, ubi magis explicato sermone, atq; adeo splendidioribus figuris depinxit.

Eurus ad Auroram, Nabathaeq; regna recessit,

Persidaq; & radijs iuga subdita matutinis.

Vesper, & occiduo quae littora sole tepescunt,

Proxima sunt Zephyro. Scythiam, septemq; triones

Horriser inuasit Boreas. Contraria tellus

Nubibus assiduis, pluuioq; madescit ab austro.

Venti etiam diuersarum sunt conditionu, sanissimi Boreas et Subsolanus: pestiferi Auster & Chorus: tonitruosi praecunctis quidem Boreas, quanquam etiam Circius & Chorus. hi etiam fulminosi sunt. Zephyrus pruinas soluit & frigus. Contrarij uenti putandi sunt secundum diametrum horizonis, quemadmodum Zephyrus Subsolano, & Septentrio Austro, ut praecedens figura facile indicat. Nomina etiam uentis imponuntur saepe a contraposis terris, quemadmodum Graeci Caeciam dixerunt Hellepontium, quod ab Helleponte in Graeciam deferretur. Et Horatius Chorum uocat Iapyga, quemadmodum etiam Ptolemaeus, qui ab Iapygio Italiae promontorio euntibus in Aegyptum, flet, ut in Ode. 3. Sic te diuapotēs Cyprī. Eadem ratione Latini Circium uocauerunt Gallicum, qui a Gallia ferretur. Porro nihil docuerunt, ut omni tempore sciatur unde quis uentus flet.

quemadmodum Vitruuius lib. i. negotium non ita magnum, si figuram istam, quam pinximus, in planum ponas, atq; in eius medio stilum erigas, à quo dependeat linum, aut quippiam aliud, quod uento agitari queat. Id unum tamen cura, ut dimetiens ille, cui inscripti sunt Notus, & septentrio, lineam meridianam presentet, quod horoscopo facile inuenitur.

QVA RATIONE PTOLEMAEVS AC
eius sequaces pinxerint orbem. CAP. XVII.

CVM uellet Ptolemæus longitudinis terræ etiam ponere aliquod immobile principium, Alexandriam patriam suam elegit, ad quam omnes omnium ciuitatum differentias in horis referret, uidelicet quantum aliæ ad ortum, quantum aliæ ad occasum tenderet. Constituit itaq; ad occasum Meridianū, qui p̄ polos transiens, altera dimidiata parte ad orientem usq; protenditur, totamq; habitabilis terræ longitudinem claudit. Quæ, ut ipse inuenit, ex duobus quadrantibus constat, gradibus autem bis nonaginta, id est. 180. Verum nostra ætate alteri quoq; duo quadrantes magna ex parte lustrati sunt. Sed notandum omne rotundum dimidiata duntaxat uideri parte. Vt igitur tota habitabilis sub unum aspectum ueniret, qui nostra ætate habitati orbis typum pinxerunt, globi superficiem aperuerunt, uelut chlamyde magis pansa. Videmus autem globum circulis circūdatum, ac primis quidem duobus principalibus meridianis, qui in polo ad circulos rectos, quemadmodum Coluri in sphaera sese interfecant, ac totam superficiem in quaternos quadrantes diuidunt. Alteris uero parallelis. Ptolemæus igitur duos nobis quadrantes exhibuit ab occidente in orientem. Alteros duos nostri utrinq; marginibus adiecerūt. Porro omnes lineæ, quæ à polo in mappa descendunt, uocantur Meridiani: quæ uero ab ortu in occasum, Paralleli dicuntur, eo quod nullo in loco conueniant. Diuisio omnium frequenter fit gradibus denis, quanquam et quinis fieri potest.

De pictura.

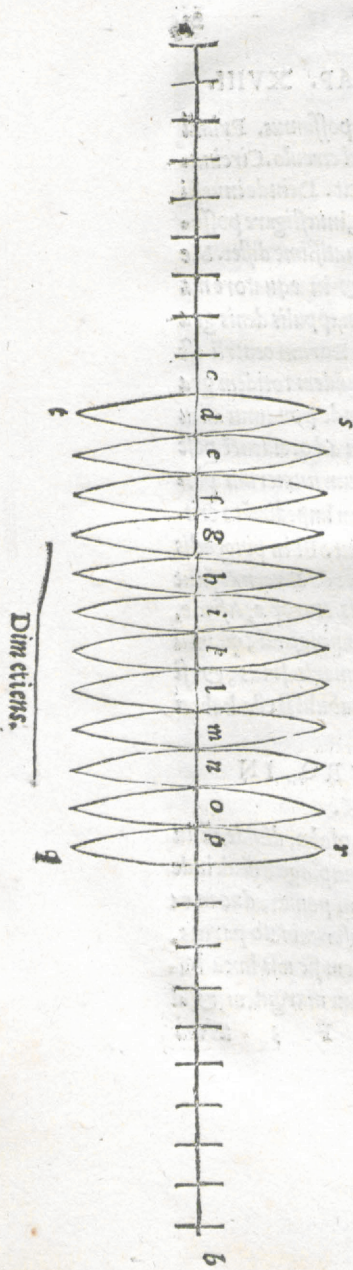
DE PICTURA GLOBI. CAP. XVIII.

TERRAM in globum pingere uulgato hoc modo possumus. Primū sanè inquirendi sunt poli, & hoc uel motu, uel circulo. Circinatio autem potissimum ex quadrantibus constat. Deinde inuestigandus est Aequator, quem eodem pacto, quo polos, inuestigare possumus, ita ut ab utroq; polo omnibus partibus suis æquatissime distet. Meridianos autem faciemus omnes in polo coeuntes, & in æquatore maxime distantes. Discernuntur autem frequenter in mappulis denis gradibus, nonnunquam etiam quinis, ut iam dictum est. Eorum centrū est in æquatoris peripheria inquirendum. Et paralleli quidem totidem gradibus discernuntur, quorum centrum est polus. Deinde ponamus alicubi numerum graduum longitudinis terræ. Is autem ad occidentem post Hispanias incipit, ut constituit Ptolemæus. Porro eum numerum pingere conuenit ad incognita terræ. Sic enim nusquam impedimēto erit. Latitudinis gradus etiam ad occidentem pingi possunt. Et in pingendis terris utile etiam fuerit ab ipsa mox Hispania incipere. Ducendi sunt aut primū termini litorū trium partium continentis Europæ, Africae, atq; Asiæ. Postea uero & fluuij, & montes maiores pingendi, quantum spatij iniquitate non excludimur. Insulæ quoq; & maris sinus, & si quæ alia adijci possunt, aut ex mappulis, aut ex tabulis facile haberi possunt.

DE INDUCENDA PAPHYRO IN
GLOBVM. CAP. XIX.

HABITO quadrante cuiusq; maximi circuli in globo, diuide eū in partes tres, ut consuetudo est cōmunis signa pingentium. deinde accipe papyrum, quam in planū immobilem ponito, duc in eam quàm longissimam lineam, in qua ut minimū. 30. discriminato partem, quales in quadrante globi tres inuenisti. Secta autem sic tota linea huiusmodi partibus, ponito circini pedem ad extremum marginem, & al

F 3 terum.

PHEN. GLAREANI
 terum extende pedem in undecimum punctum, ita ut dena
 trā smittas spatia, duc subinde arcus circularū, hemiciclijs
 minores ex puncto in punctum, deinceps mouendo pedem
 circini. Porro in alterum marginem conuerso circino, con-
 uersos duc arcus, ac. 12. sectis partibus, habes papyrū, quā
 globo inducas. Sunt autem uelut. 12. zodiaci signa, sed in
 æquatore facta, quanquam in his error bisariam accidere
 potest, et quod globi raro uere rotūdi ab artificibus paran-
 tur, & quod circinus etiam facile cedit. Verum hæc à me-
 diocriter exercitato facile corrigi possunt.

Sit linea a b, in triginta æquas diuisa partes, quales sin-
 guli quadrantes æquinoctialis ternas habent. Ponto Circi-
 ni pedem alterum in b, alterum extende in o. sic enim dena
 transmittes spatia. duc arcum q r. Deinde ex b promoue
 circinum uno puncto. ita enim alter pes in n ueniet. Tum
 rursus duc arcum, atq; ita deinceps, donec in c deuentum
 fuerit. Deinde in marginē alterū transfer circinū, ita ut in
 a posito uno pede, in d alterum extendas, atq; illic duc ar-
 cum s t, & emerget duodecima pars superficiei quam quæ-
 rimus c s d t. Deinde ex a promoue uno puncto circinum
 ut antea in altero margine fecimus. ita enim in e pes alter
 ueniet. ac deinceps promoue donec ad p deuenieris, ac habe-
 bis duodecim partes papyri, quam globo apte circumpone-
 re poteris, quanquam superne propter spheræ coarctatio-
 nem nonnihil superabit. Sed id corrigere haud magno ne-
 gotio quis exercitatus poterit.

**DE NOMINIBVS GEO-
 GRAPHORVM.
 CAPVT .XX.**

Quadruplicia sunt nomina Geographorum. Prima maris, ma-
 ritimorumq; locorum. Sunt autem hæc: Mare, Oceanus, Si-
 nus, Fretum, Aestus, Euripus, Bosporus, portus, litus, agger,
 ora, Chersonesus, id est, peninsula, Isthmos, Insula, promontoriū. Al-
 tera nomina generalia, partium terræ sunt hæc: Continens, terra, terri-
 torium, Regio, Regnum, Prouincia, Gentiles, Populus, Plebs, Vrbs,
 Ciuitas, Oppidum, Emporium, Castellum, Vicus, Pagus, Villa, Casa,
 Tugurium. Tertia nomina agrorum sunt hæc: Mons, Vallis, Col-
 lis, Cliuus, Rupes, Vertex, Iugum, Cacumen, Conuallis, Fauces, Cam-
 pus, Ager, Aruum, Pratū, Pascua, Sylua, Lucus, Nemus, Saltus, Vir-
 gulta, Spinetum, & similia. Quarta, nomina generalia fluuiorum,
 stagnorum & ceterorū aquosorum locorum, sunt hæc: Fons, Riuis,
 Fluiuis siue Flumen, Torrens, Fluentum, Gurges, Annis, Fluctus, Vr-
 da, Ripa, Ostium, Alueus, Vadum, Lacus, Stagnum, Palus, Lacuna,
 Cisterna, Piscina, Thermæ. Hæc apud Ioannē Cocleū Noricū amicū
 nostrū diffuse ac eleganter descripta, paucis attigimus, ne in alieno ope
 sudasse nos quispiam redargueret.

DE DIVISIONE TERRÆ CA. XXI.

Quoties sit mētio de diuisione terræ habitabilis, intelligitur hæc
 sectio de superficie terræ supra aquam extante, quā homines,
 & reliqua animantia inhabitant. Eius tres sunt partes, Euro-
 pa, Africa, & Asia. Minima est Europa, in qua nos sumus. Caput eius
 Roma. Media est Africa, in qua Carthago, pertinax Romani imperij
 amula. Maxia autē est Asia, cuius caput quondā Troia. Porro hæc tres
 partes uocantur continens. Nam insula dicitur uudiq; circumdata ma-
 ri, nec alicui harum adherens continuata terra. Europa diuiditur
 ab Asia mari Aegæo, Propontide, Ponto Euxino, Meotide palude,
 Tanai fluuio, & hinc linea, quæ recta à fontibus Tanais ad septentrio-
 nē porrigitur. Inter mare Aegæū et Propontidē est Hellespōtus, p quē
 olim tranauit Leander ab Abydo ad Sestū, urbes littorales, illā Asia,
 hanc Euro-

hanc Europæ. Inter pontum Euxinum & Propontidem est Bosporus Thracius. Inter Mæotim & pontū Euxinum, Bosporus Cimmerius, ab oppido Cimmerico Tauricæ Chersonesi, quod ipsum tamē à Cimbris nomen habet, authore Strabone lib. 7. Eadem Europa ab Africa diuiditur, primum freto Herculeo, deinde mari Mediterraneo, quod etiam nostrum mare omnes scriptores uocant. Accipit autem appellationem hoc mare ab uarijs, quas alluit, gentibus. Nam ubi Iberiam, id est, Hispaniam attingit, uocatur Ibericum. Vbi Balearis insulas, Balearicum: Vbi Galliam, Gallicum, post Ligusticum ab Liguribus populis: & Tyrrenū, & Tuscum, & Hetruscum, & Inferum. Item Adriaticum, siue Venetum, siue superum, Ionium deinde, & Siculum à Sicilia, & Sardoum à Sardinia, & Africum ab Africa. Ita Libycum, Aegyptiacum, Syriacum, Pamphylicum &c. Africa uero diuiditur ab Asia mari Indico, mariq; Rubro, qui et sinus Arabicus dicitur. Deinde linea, quæ ab Heroum ciuitate per Isthmum, quo Asia & Africa cōnectuntur, ad nostrum mare uergit, quamuis pleriq; authores ponant terminos Asiæ & Africæ Nilum, quos recte reprehendit Ptolemæus lib. 2. cap. 1. Ait enim commodius esse, quoties fieri potest, mari, quam flumine continentē diuidere. Præterea, ne Aegyptus scindatur, ac distrahatur, si Nilus statuatur terminus.

DE EUROPA ET PARTIBVS
eius maioribus. CAP. XXII.

AB Europæ descriptione omnes authores inceperunt, tāquam ab ea quæ esset notior ac magis culta. Deniq; maxime celebrata, cum ob Macedonum imperium, tum ob Romanorum potentiam. Strabo etiam libro. 7. multas præterea rationes adfert, hanc Ptolemæus libris duobus, uidelicet secundo & tertio, descripsit, in utroq; regiones denas septenas enumerans. Ita ut in uniuersum regiones Europæ sint 34. tabulæ uero decem. Sunt autem regiones hoc ordine, Hybernia insu

bernia insula Britannica, Albion similiter insula Britannica, Hispania Bethyca, Hispania Lusitania, Hispania Taraconensis, Gallia Aquitania, Gallia Lugdunensis, Gallia Belgica, Gallia Narbonensis, Germania magna, Rhetia, Vindelicia, Noricum, Pannonia superior, Pannonia inferior, Illyris & Dalmatia. Hactenus ex libro secundo apud Ptolemæum, sequēte uero libro rursus. 17. hæc: Italia, Cyrenus, Sardinia, Sicilia, Sarmatia in Europa, Taurica Chersonesus, Iazyges Metanastæ, Dacia, Mysia superior, Mysia inferior, Thracia Chersonesus, Macedonia, Epirus, Achaia, Peloponesus, & Creta insula.

DE REGIONIBVS, QUAE LIBRO
secundo apud Ptolemæum continentur. Et primum de
Insulis Britannicis. CAPVT .XXIII.

CVM autem in describendo orbe, ingenium ac industriam Ptolemæi nemo uicerit, operæ pretium uisum est nobis illuc iuuentutē uelut ad fontem & perfectum huius negotij artificem dirigere. Perstrinximus itaq; regionum generales fines ad illius præscriptionē, pauca adijcentes rerum uel præscarum, uel nostræ ætatis, insigniūq; locorum quædam nomina, ut uidelicet tædium iuuentutis alleuaremus. Porro nec in artificio solum eximius Ptolemæus, sed in ordine quoq; admirabilis, ita regiones deinceps texuit, ut à sinistris ad dextera, hoc est, ab occasu in ortum: deinde à magis septentrionalibus ad australia pergeret. Ideoq; ab Hybernia insula maxime septentrionali atq; occidentali incepit. Hybernia itaq; insula à septentrione Hyperboreo alluitur Oceano, ab occasu occidentali, à meridie Verguuo, ab ortu Hybernico. Hodie dicitur Irlandt. paret aut Anglorū regi: homines sunt agrestes. In ea fabulantur esse D. Patricij purgatorium. De hac miranda scribit Pomponius Mela.

Albion à septentrione habet Oceanum Deucalidonium, ab occasu Hybernicum & Verguuum, à meridie Britannicum, ab ortu Germanicum

EURO
PA:

I.

II.

nicum. In ea neq; montes sunt neq; paludes, authore Ptolemæo. Hodie in duo regna diuisa est insula, Angliæ et Scotiæ: quibus populis nõ admodũ cõuenit. Angliæ hodie multis eximijs claret ingenijs, et qđ rariũ est, erudito rege HENRICO, eius noie octauo, cuius exẽplo non mirum est multos ad studia honesta excitari. Insula triquetra est apud Cæsare et Strabonẽ. De ea copiose tractat Cæsar lib. 5. de bello Gallico. Insulæ adiacent his Orchades triginta. nõero, et Thyle septentrionis ultima apud ueteres.

DE HISPANIA. CAP. XXIII.

Continents prima portio ad occasum, est Hispania, quæ à Septentrione Cantabrico, ab occasu occiduo clauditur Oceano, à meridie freto Herculeo, et mari nostro, ab ortu Pyrenæis montibus, qđ Galliam ac Hispaniam determinat. Strabo lib. 3. corio bubulo adsimilat. Hæc tres in partes à Ptolemæo diuiditur, In Bethycam, Lusitaniam, ac Taraconensem.

III. Bethyca à Bethy fluuio denominata, fines habet à septentrione Lusitaniã, diuisam ab ea fluuio Ana: ab occasu oceanũ occiduum, à meridie fretũ Herculeũ et mare nostrũ, ab ortu lineam quæ à Balearea ciuitate ad Anam ducitur. Hæc regio hodie regnum Granatæ dicitur.

III. Lusitania à septentrione habet Taraconensem Hispaniã, diuisam ab ea flumine Durio, ab occasu oceanũ occiduũ, à meridie Anam flumen, ab ortu lineã ab Ana ad Duriũ ductã. Hanc regionẽ aliquãto maiore facit Strabo. Et nostra quoq; ætas. Portugallia enim uocatur, regnũ nobile, cuius solertia factũ est, ut ab Hispania in Indiã hodie nauigetur. Ciuitas regia in ea est Vlybõna, quam Plinius Olyssipponem uocat.

V. Taraconensis Hispania, penẽ dupla ad priores, à septentrione oceanũ Cantabricũ, ab occasu occiduum habet, Lusitaniã, Bethycamq;: à meridie mare Ibericum siue nostrũ, ab ortu Pyrenæos montes ac Galliã. Hanc secat annis Iberus, à quo olim Romani Hispaniã citeriore ac ulteriore

teriore diuiserunt. Hæc natio hodie quatuor habet regna, Castelle, Gallicie, Nauarræ, ac Taraconiæ, ab inclyta Scipionum ciuitate. Præclarissimi in Hispania populi Celtiberi, ac eorum urbs Numantia, quæ Romanis decem annis restitit, tandem à Scipione inferiore expugnata. Item Sagunthum oppidum insigni clade sub Hannibale clarũ, & Carthago noua à Scipione superiore expugnata. Porro Hispania Romanis obstitit plus ducentis annis, sub Augusto primum perdomita. Insulæ duæ adiacent Hispaniæ Baleares, maior & minor, quæ hodie etiam inde Maiorica ac Minorica uocantur. Et Gadis in extremo oceano Herculi sacra. Item Herculis columna in Bethyca, Calpe.

DE GALLIA. CAPVT .XXV.

Sequitur Gallia post Pyrenæos montes, inter Hispaniam Germaniamq; & duo maria, Oceanum & mare nostrũ sita. Quam C. Cæsar & ueteres omnes in partes tres diuiserunt, Aquitaniam, Cellicam (quæ proprie Gallia) & Belgicam. Aquitania à Celtis diuiditur Garumna flumine. Celta à Belgis flumine Sequana. Denique Belgæ à Germanis flumine Rheno. Hic enim est antiquus limes Gallorũ & Germanorum apud omnes authores. Atque hæc diuisio fuit antiqua. Augustus autem Cæsar Aquitanis adiecit quicquid inter Garumnam & Ligerim amnes est populorum, tum reliquas Celtas, in Galliam Lugdunensem & Narbonensem diuisit, adiecta Narbonensi prouincia uetere, quam antea Romani tenuerant, quæq; hodie adhuc nomen tenet. Hanc diuisionem posteriores secuti sunt Geographi, præcipue uero Ptolemæus. Eam nos quoque nunc prosequemur.

Aquitania igitur habet ab occasu oceanum Aquitanicum, à septentrione & ortu Lugdunensem Galliam, flumine Ligeri discretam, à meridie partim Pyrenæos montes, partim Narbonensem Galliam.

Lugdunensis à septentrione oceanum Britanicum spectat, ab occasu partim oceanum, partim Aquitaniam iuxta dictos limites.

G 2 Ab ortu

Ab ortu Belgicam, diuisam ab ea flumine Sequana, à meridie Narbonensem Galliam.

VIII. Deniq; Belgica à septentrione Britannicum habet oceanum, ab occasu Lugdunensem, ab ortu Germaniam magnam, diuisam ab ea flumine Rheno, à meridie Narbonensem Galliam.

IX. Postremo Narbonensis Gallia, à septentrione Lugdunensi ac Belgica concluditur, ab occasu Pyrenæis montibus ac Aquitania, ab ortu Alpibus, à meridie mari Gallico. Hic lectorè admonere uolumus, in descriptione Gallie, quod ad loca attinet, plus tribuendū C. Cesari quàm Ptolemæo, Quippe Cæsar regionem peragrauit ac uidit. Fuit enim diligentissimus in locis describendis Cæsar. Porrò Ptolemæus id non egit ut omnia priuata loca ad amussim pingeret, sed ut regionum in genere ueram phantasiam ac formam oculis subijceret. Sequani igitur, Rauraci, Heluetij, Leuci, & Lingones, uiciniq; populi, nequaquã Belgis sunt adscribendi, sed Celtis, etiamsi aliter tradidit Ptolemæus. Item Dubis, quem Cæsar Alduasdubim uocat, Arar & Rhodanus, non ex eisdem montibus originem ducunt. Nec Auenticum, aut ciuitas equestris, Sequanorū ciuitates sunt, etiamsi ita exhibuit nobis Ptolemæus, sed Heluetiorum, ut de Auentico Cornelius Tacitus lib. 17. docet. Hoc idem de ciuitate equestri satis patet ex situ Heluetiorum à Cæsare descripto. Gallorum omnium fortissimi (ait Cæsar) Belgæ, maximè fame Celtæ. Cæsar totam Galliam Decennio subegit, ait Strabo. Flumina Gallia habet oportunissima in utraq; maria, & nostrum, & oceanū. Eam Franci, origine Germani, magna ex parte occupauere, præter Belgicæ maritimam oram, et eam qua Rhenū attingit, præterquã Lotaringos, Heluetios, & Allobrogas, qui hodie Sabaudienses dicuntur. Vrbes habent principalem Lutetiam, olim Parrisiorum oppidum, & Lugdunum nobile emporiū. Belgæ hodie in Picardos, Flandros, Brabantos, Hollandosq; diuisi sunt, & quosdam alios non ignobiles populos. Aquitani Gasconie hodie nomen retinent, Celtæ autem innumera nomina.

nomina. Ex his multa sunt, qui Francis parent, sunt item q non parent.

DE GERMANIA. CAPVT .XXVI.

X. Germania magna ab occasu Rhenum habet & Gallias, à septentrione Oceanum germanicum, à meridie flumen Danubium, regiones uero Rhetiam, Vindeliciam, Noricum, Pannonias duas, superiorem & inferiorem. Ab ortu Vistulam flumen, & Carpathum montem. In hac tam uasta ac magna natione, ex antiqua appellatione quatuor duntaxat populorum nomina mansere, Saxonum, Phylsiorum, Marcomannorum, & Sueuorum. Et Sueui quidem quondam ad Albi fluium habitabant, patentissima regione, ut patet apud oēs authores. Cæterum Strabo etiam Sueuorum ad ortum Danubij meminit lib. 4. ad finem, ubi hodie quoque manet nomen. Marcomanni aut hodie uulgo Merrhenlandi dicuntur. Germanie maximus fluuius est Albis, ultra quem Romani non habuerunt imperium, ait Strabo li. 7. Maxima sylua in ea Hercynia est, de qua Cæsar lib. 6. elegatissime describit, & quæ hodie nigra sylua dicitur, eiusdem caput est. Bacenis aut sylua longe alia est, uidelicet non longe ab Albi fluuio in Sueuis. Multi hodie picariam uolunt, quæ in Turynge est. Tota hodie natio in multa regna & regulos diuisa est, nõ magno suo cõmodo. Utitur aut ferme uetere lingua Germania, exceptis Bohemis, ac parte Polonie. Vrbes quoque in ea præclarissimæ, ut urbs Norica in umbilico propè Germanie, Ertpsordia in Turynge, Praga in Bohemis, Vratislauia in Silesijs, Lubecum in Cymbricæ Chersonesi isthmo, & reliquæ infinitæ.

DE RHAETIA, VINDELICIA, NORICO, PANNONIJS duabus, Illyri, & Dalmatia. CA. XXVII.

XI. Rhetia ab occasu Heluetijs, à septentrione Danubio & Germania, ab ortu Lyco flumine & Vindelicia, à meridie Alpibus terminatur. Hæc natio nõ prorsus ita habet apud Strabonem, qui eam ad Comum usq; extendit. Hi origine Thusci sunt, ut auctor est Li

HEN. GLAREANI

uius libro quinto ab urbe condita. Et lingua Thufca etiamnum apud Rhætos manet, quanquam non incorrupta, ut idem ait Liuius. Ipsi in tria fœdera scissi sunt, quanquam non eo omnino tractu, quem pingit Ptolemæus.

- XII. Vindelicia ab occasu Lyco & Rhetia, à Septentrione Danubio et Germania, ab ortu Oeno & Norico, à meridie ite alpibus clauditur. In ea præclarissima urbs Augusta Vindelicorum ad Lycum amnem.
- XIII. Noricum ab occasu Oenum flumen & Vindeliciam, à septentrione Danubium & Germaniam, ab ortu Pannoniâ superiorem, à meridie alpes habet. Hæ duæ nationes nunc nomen Bawariæ habent.
- XIII. Pannonia superior ab occasu Noricum, à septentrione Germaniâ & Danubium, ab ortu Pannoniâ inferiorem, à meridie Illyrim habet. Hodie Austria & Stiria. Forrò in ea præclarissima urbs Vienna.
- XV. Pannonia inferior à septentrione Germaniam & Danubium, ab occasu Pannoniam superiorem, à meridie Lyburniam siue Illyrim, & ab ortu Iazygas Metanastas habet. Hæc hodie sub Vngaris prope modum est.
- XVI. Illyris, quæ eadem Lyburnia (nam authores hæc duo nomina ferè confundunt, Item Dalmatia, quæ magis ad ortum ac meridiem à Ptolemæo non singulatim descripta, quanquam regionem singularem puto) à septentrione habet utraq; Pannoniam, ab occasu Hystriam, ab ortu superiorem Mysiam, à meridie Macedoniam ac mare Hadriaticum. Tota hæc natio Sclauonia hodie uocatur, wulgo wendenlandt.

DE ITALIA, CORSICA, SARDINIA, ET SICILIA.
CAPVT .XXVIII.

- XVIII. Italia peninsula ab occasu Alpiu iugis terminatur, ad Varum usq; flumen, & Tyrrheno pelago, quod etiam mare Tuscum & inferiù dicitur, à septentrione alteris alpium iugis, quæ Rhetia, atque alijs sequentibus

GEOGRAPHIA.

39

sequentibus nationibus imminent, ab ortu Hadriatico mari, quod nunc Venetum uocant, olim à Romanis Superum uocabatur. denique à meridie mari Siculo. Hæc omnium regionum præclarissima. Caput habet Rhomam, olim gentium dominam, & Tyberim amnem. Vrbes præterea præclarissimas, Insubrium Mediolanum, Venetorum Veroniam, & urbem nouam, quæ nunc Italiæ clarissima est, Ligurum Genuam, Thuscorum Florentiam, Campanorum Capuam, nec longe ab ea liberam quondam Neapolim. Per mediam Italiam mons Apenninus tendit, perinde atq; spina per tergum hominis. Est in Italia togata Gallia iuxta Padum ingens flumen, ad Rubiconem usque amnem, ubi uera Italia incipit. Hæc olim Gallia cisalpina uocabatur, cum altera Gallia, uel delictet nostra, Transalpina, Comata, ac Bracata diceretur. Italia forma tibie demortui hominis adsimilis est.

Cyros, quæ & Corsica, insula, ab occasu & Septentrione mari Ligustico, ab ortu Hetrusco clauditur, à meridie mari, qd inter ipsam ac Sardiniam iacet. Hæc insula est nunc sub Genuensium dominio. Laudatur hodie ex ea uinum.

Sardinia ab ortu habet Tyrrhenû pelagus, à meridie Africû, ab occasu et septentrione Sardoû. Hæc insula plantæ hûani pedis adsimilis est.

Sicilia insula triquetra, ab occasu & septentrione mari Tyrrheno clauditur, à meridie Afro, ab oriente Hadriatico siue Ionio. Tria habet promõtoria, unde et Trinacris à Græcis dicta, quorum Pelorus septentrionem ac Italiâ spectat, Pachynus ortû, Lilybæû meridiem et occasum.

Ex Lilybæo qdâ naues è Carthaginensiu portu egrediētes uidere poterat, ut refert Valer. Max. li. 1. nō ita longe à fine. Itaq; quidam putant Siciliâ plus æquo remotâ ab Africa in Ptolemæi descriptione. Strabon tamē li. 17. ait Carthaginē distare à Lilybæo spatio millium stadiorū ac quingentorū ferè, quæ cū Ptolemæi nō oīno discrepat pictura. In hæc insula mons Aetna incendio memorabilis, Syracusæ urbs, ac Messana. Sardinia ac Sicilia hodie sub ditione Hispanorum esse dicuntur.

De Sarmatia

DE SARMATIA EUROPAE, TAVRI

ca Chersoneso, Iazygibus Metanastis, Dacia, duabus Mysijs, & Thracia. CAPVT .XXIX.

- XXII.** Sarmata Europae terminatur à septentrione oceano Sarmatico, ab occasu Vistula fluuio & Germania, à meridie Iazygibus Metanastis, Dacia, ac Mysia inferiore, ab ortu Sarmatia Asiatica, fluuio Tanai, Maotideq; palude. Haec regio in multas regiones diuisa est. Poloniam, Rhusiam, Prusiam, Lituanicam, Liuoniam, Moscouiam, Podoliam, Albam Rhusiam, Sarmatiae maior pars: neque parua Germaniae portio hodie sub uictoriosissimo principe SIGMVNO Rege Poloniae degit.
- XXIII.** Taurica Chersonesus Maotide palude, Cimmerico Bosphoro, ac mari Euxino penè circumdatur. Hodie minor Tartaria à quibusdam.
- XXIII.** Iazyges Metanastae terminos habent à septentrione Sarmatiam Europae, ab occasu & austro Germaniam & Pannoniam inferiorem, ab oriente Daciam, hodie septem castra dicuntur, uulgo Sibenburg.
- XXV.** Dacia terminatur à septentrione Sarmatia Europae, ab occasu Iazygibus Metanastis, à meridie Mysia superiore et Danubio, ab ortu Mysia inferiore et Danubio. Hanc hodie Transylvania uocant. Est autem longe alia ab ea, quam non recte hodie Daciam uocant, cum sit Dania appellanda, uulgo Dänmärke, Cimbrica Chersonesi pars.
- XXVI.** Mysia superior à septentrione habet Daciam, ab occidente Dalmatiam, à meridie Macedoniam, ab ortu Thraciam. Haec hodie Scruia dicitur.
- XXVII.** Mysia inferior ab occasu habet Daciam, à septentrione Sarmatiam in Europa, ab ortu pontum Euxinum, à meridie Thraciam & Aemum montem. Hic Danubius sex hostijs in pontum Euxinum effunditur. Hodie Valachia & Bulgaria.
- XXVIII.** Thracia à septentrione habet inferiorem Mysiam, ab occasu superiorem,

riorem, à meridie mare Aegaeum, ab ortu Eussporum Thracium, ac Pontidem. In hac Constantinopolis est, olim Byzantium.

Ad Thraciam, & Hellepontum est proprie Chersonesus, ubi urbs **XXIX.** Sestus, amore Herus & Leandri clara.

DE MACEDONIA, EPIRO, ACHAIA,
Euboea, Peloponneso, & Creta insula. CA. XXX.

- M**acedonia limites habet à septentrione Mysiam superiorem & Thraciam, ab occasu Ionium pelagus siue Hadriaticum, à meridie Epeirum atq; Achaiam, ab ortu Aegaeum pelagus. Etnatio rebus gestis, & regum nobilitate praclarissima, praecipue uero Alexandri Magni. In ea urbes quoque praclarissimae, Thessalonica, Philippis, Demetrias. Montes: Athos, Olympus, Ossa, Pelios et Othrys. Fluij: Sperchius, Peneus, Axius et Strymon. Ptolemaeus hanc latiore facit quam uetusta descriptio habet apud Liuium de bello Macedonico.
- Epeirus à septentrione terminatur Macedonia, ab occasu & meridie mari Ionio siue Hadriatico, ab ortu Achaia. Montes in ea Acrocerania & Pyndus à Thessalia imminens. Ciuitates, Oricum, Ambracia & Actium. Haec natio à Romanis maxime uastata fuit, nobilis suo quodam Pyrrho rege. Insulam adiacentem habet Corcyram, olim Phaeaciam dictam ut putant quidam, nobilem carmine Homeri, & Alcinoorege, nunc Corfu nominant. Sunt & aliae adiacentes insulae, Ithaca Vlyssis patria, Cephalenia, & Echinades, ac Zacynthus.
- Achaia ab occasu habet Epeirum, à septentrione Macedoniam, ab ortu mare Aegaeum, à meridie Hadriaticum & Creticum pelagus. In hac sunt Athenae disciplinarum altrix quondam, Delphi in Phociae oraculo Apollinis clari. Montes: Helicon, Parnassus, Cytheron, Hymettus. Fluius, Asopus. Regiones praclarissimae, Aetolia, in qua Calydon: Boeotia, in qua Thebae: ac Phocis, in qua (ut diximus) Delphi. Item Sunium promontorium. Achaiae Euboea ingens adiacet insula, **H** hodie

hodie Nigra pont. In ea Chalcis ciuitas clara morte Aristotelis. Ea est iuxta Euripum e regione Aulidis, portus Boeotiae.

XXXIII.

Peloponnesus limites habet à septentrione Corinthiacum sinum, Isthmum, & Creticum pelagus. Ab occasu atq; meridie Hadriaticum pelagus, ab ortu Creticum mare. Hodie Morea dicitur. Hæc toto orbe peninsula maxime celebrata est, propter Mycenarum, Arguorū, Lacedæmoniorū, Sicyoniorum, Eliensium, Arcadum, Pyliorū, & Messeniorum imperium. Multæ horum populorum præclarissimæ urbes, multi principes celebrati, immensæ res gestæ, montes quoq; ac fluuij celeberrimi. Ab occasu Strophadas insulas habet duas, ab austro Cythæna, ab ortu Salamina, & Aegnam maxime famæ.

XXXIII.

Creta insula ab occasu terminatur mari Hadriatico, à septentrione Cretensi, à meridie Punico, ab oriente Carpathio. Hæc quoque insula nulla sub cælo magis celebrata, centum olim habebat oppida. Ideoq; ab Homero ἐκτόμουτολις dicta, hodie Candia. Itē in Aegæo pelago insule sunt multæ, quædam ab situ uocantur Cyclades, quæ circa Delum in circulo posite sunt. Reliquæ Sporades dicuntur, quod undique per mare dispersæ sint. De his omnibus Plin. lib. 4. ca. 12. copiosissime. Hæc omnes nationes, quas hoc capite enumerauimus, sub Turcorum imperio sunt.

AFRICA

DE APHRICA, ET EIVS PARTIBUS,

ac primum de Mauritanij duabus, Aphrica minore, ac Numidia. CAPVT .XXXI.

Sequitur deinde Aphrica altera mundi pars, quam Ptolemæus libro quarto tabulis quatuor descripsit. Habet autem regiones duodecim, Mauritanias, Tingitanam ac Cæsariensem, Numidiam nominatim, Africam propriam, Cyrenem, Marmaricam, Libyam, Aegyptum inferi-

inferiorem, Thebaida, Libyam interiorem, Aethiopiam supra Aegyptum, Aethiopiam omnibus his australiorem.

Mauritania Tingitana ab occasu habet oceanum occidentalem, ad septentrionem fretum Herculeum & Ibericum usque ad Maluæ fluuij hostiam, ab ortu Mauritaniam Cæsariensem, à meridie Getuliam & Libyam interiorem. In hac Ptolemæus duos Atlantes constituit, maiorem & minorem. Est in ea Tingis Cæsarea, & columna Herculis Alyba.

Mauritania Cæsariensis ab occasu habet Tingitanam, à septentrione Sardoum pelagus usque ad Ampsagam fluuium, ab ortu Africam, à meridie Libycos montes & Getuliam. In hac Syphacis quondam regis, & Masæyliorum regnū, quod postea in Masanisse manus uenit.

Aphrica latus occidentale, terminatur Mauritania Cæsariensi, & Ampsaga fluuiio: septentrionale, pelago Aphricano: occidentale, Cyrene: meridionale, desertis interioris Libyæ. In hac Carthago est, peritiam in perniciem usque suam Rhomani imperij emula. Est Utica, ubi posterior Cato se occidit. Est & Numidia prouincia, quam suis quibusdam, sed non ita proprijs terminis descripsit Ptolemæus. In ea Cirithæ regis ciuitas maxima. Multæ ante Aphricam insule sunt, & duæ Syrtes, maior & minor, impediti ac salebrofi sinus maris. Hæc tota cum duabus Mauritanij natio, uocatur hodie Barbaria.

DE CYRENAICA, AC RELIQUIS

nationibus Aphricæ. CA. XXXII.

Cyrene ab occasu habet Syrtim magnam ac Aphricam propriam, à septentrione Libycum pelagus, ab ortu Marmaricam, à meridie desertam Libyæ interioris. Ciuitates insignes inter cæteras sunt, Beronice, Arsinoe, Ptolemæis, Apollonia ac Cyrene, unde et pentapolis dicta.

Marmaricam Libyæ ac Aegyptū Ptolemæus non adeo accurate distinxit, quanquam Marmaricam ad Cyrenem ponit, Deinde Libyæ, Postremo Aegyptū ad Asiæ et Sinū Arabicū. Hæc tres etiā nationes ad septentrionem

H 2 trionem VIII.

trionem habent Aegyptiacū pelagus, ad meridiem Aethiopiam supra Aegyptum. In Libya hac est Hammon oraculo Iouis clara ciuitas. In Aegypto inferiore Alexādia est metropolis, opus Alexandri magni, & regum Ptolemæorū regia, deniq; nostri Ptolemæi patria. Hæc Aegyptus Nilo quotannis irrigatur, fluuio totius orbis maximo, qui septē hostijs in nostrum mare exoneratur, ac Aegyptum inferiorem in litē IX. ræ Δ formam ambit. Supra hanc Thebais est ad Nili ripas utrinque, ac undique propemodum montibus circumdata. In ea multæ ac præclarissimæ urbes, ut Thebæ centum portis, Homero celebrata: quæ etiam Διοσπολις, de qua Iuuenalis.

Rari quippe boni, numero sunt uix totidem, quot Thebarum portæ, uel diuitis hostia Nili.

Ad sectionem Nili, ubi Δ efficit, Babylon est: atq; paulo infra Tanis, ubi filij Israël priorem captiuitatē, de qua in Exodo, passi sunt, ac Mo se duce per rubrum mare siue sinum Arabicum in deserta Arabia deducti, postea in terram sanctam uenerunt.

X. Libya interior terminatur à septentrione duabus Mauritanijs, Africa atq; Cyrene, ab ortu Aethiopia quæ supra Aegyptum est, ab occasu oceano occidentali. Populi in hac celebres Garamantes & Getuli.

XI. Aethiopia quæ supra Aegyptum est, terminos habet à septentrione Aegyptū, Marmaricam, & Libyam: ab occasu interiorem Libyam, à meridie exteriorem Aethiopiam, ab ortu Arabicum sinum siue mare rubrum. In hac Meroe insula est Nili, in qua diuus Matheus prædicasse Euangeliū dicitur. Item Trogloditica natio & Aromata.

XII. Aethiopia omnibus his australior, à septentrione habet Libyā interiorē et Aethiopiam supra Aegyptum, ab occasu & meridie Ptolemæo incognitam terrā, ab ortu Sinū Barbaricū, quæ pars est oceani Indici meridionalis. In hac mōtes Lunæ sunt, ex quibus Nili paludes originē trahūt. Extremū Ptolemæo cognitū Prassum est promotoriū. Verū nostra ætate tota hæc portio à Lusitanis inuēta est, ut postea exponemus.

Asia.

ASIA

DE ASIA TERTIA PARTE MVNDI.
CAPVT .XXXIII.

A Siam magnam Ptolemæus tribus libris descripsit, quinto, sexto & septimo. Prouincias eius facit. 48. quanquam in ultimo catalogo libri octauī apud eundem non usque adeo clarū est, num Pontum ac Bithyniam duas faciat regiones, an Galatiam ac Paphlagoniam, utræq; enim illic binæ, quæ in quinto singulæ, nec distinctæ. Idē de magna Phrygia et Syria Caua dubitamus. Sunt autē in quinto hæ nationes: Pontus ac Bithynia: Quæ proprie Asia dicitur: Phrygia magna, Lycia, Galatia, Paphlagonia, Pamphylia, Cappadocia, Armenia minor, Cilicia, Sarmatia Asiatica, Colchis, Iberia, Albania, Armenia maior, Cyprus insula, Syria Caua, Phoenice, Palestina Iudæa, Arabia petrea, Mesopotamia, Arabia deserta, Babylonia. In sexto hæ sunt nationes: Assyria, Susiana, Media, Persis, Parthia, Carmania deserta, Carmania altera, Arabia felix, Hyrcania, Margiana, Bactriana, Sogdiana, Sacæ, Scythia intra Imaū montē, Scythia extra Imaū montem, Serica, Aria, Paropamisus, Drangiana, Arachosia, & Gedrosia. In septimo libro sunt hæ: India intra Gangem fluuium, India extra Gangem, Sinarum regio, & Taprobane Insula.

DE PONTO AC BITHYNIA, ASIA
proprie, Lycia, Galatia, ac Paphlagonia, Pamphylia, Cappadocia, Armenia minore, et Cilicia. CA. XXXIII.

P Onti ac Bithyniæ termini sunt ab occasu Thracius Bosphorus & Propontidis pars, à septentrione pontus Euxinus, ab ortu Galatia, à meridie regio quæ proprie Asia. In ea sunt urbes præclaræ Chalcedon, Nicea ac Nicomedia.

H 3 Quæ prop

Quae proprie Asia dicitur, habet à septentrione Bithyniam, ab occasu Propontidem, Hellespontum, ac Aegaeum pelagus, quod ijs in locis Icarium ac Myrtoium dicitur. à meridie Rhodiense pelagus, ab ortu Lyciam, Pamphylia, ac Galatiam. Sed notandum regionem, quae proprie Asia dicitur, apud Ptolemaeum comprehendere Phrygia magna ac Caria. Praeterea esse in ea Mysias duas, maiorem ac minorem. Phrygias item duas, maiorem et minorem, et hanc quaedam dici Troiadem, in qua Ilium ac Ida mons. Denique in ea esse Aeoliam, Ioniam, ac Doridem regiones. Est autem haec natio abude apud omnes authores celebrata, urbibus praclarissimis. Praeterea fluminibus ac motibus innumeris. Carum etiam nomen in militia clarum est, Lydorum uero in diuitijs. Haec hodie cum adiacentibus regionibus magna Turcia dicitur.

Lycia terminatur ab occasu et septentrione regione quae proprie Asia dicitur: ab ortu Pamphylia, à meridie mari proprio. In ea Xanthus flumen, ac Patara urbs.

Galatia limites habet ab occasu Bithyniam et partem Asiae proprie, à meridie Pamphylia, ab ortu Cappadocia, à septentrione pontum Euxinum. In hac Paphlagonia est ad pontum Euxinum. Item ciuitas Synope, et extrema Carambis, fluius Halis, Lydij olim ac Medici imperij discrimen. Galatae à Celtis oriundi sunt, quos Graeci Galatas, Latini Gallos dixerunt. Galatarum linguam ait D. Hieronymus suo tempore fuisse similem Treuirorum. Ad hos D. Paulus scripsit.

Pamphylia terminatur ab occasu Lycia ac Asia, à septentrione Galatia, ab ortu Cilicia et Cappadocia, à meridie Pamphylico mari. In hac sunt Berga et Attalia ciuitates, quarum mentio est in Actis Apostolorum.

Cappadocia terminatur ab occasu Galatia, à meridie Cilicia, ab ortu Armenia minore, et superne etiam maiore, à septentrione ponto Euxino. In hac flumen est Thermodon. Item ciuitates maritimae duae, Trapezus et Themiscyra. Item Amaseta Strabonis patria.

Armenia minor à septentrione et occasu habet Cappadocia, ab ortu Armeniam

Armeniam maiorem, distinctam ab ea Euphrate flumine: à meridie Cilicia. Cilicia terminatur ab occasu Pamphylia, à septentrione Cappadocia et minore Armenia, ab ortu Ammano monte, à meridie mari Iastico. In hac fluius Cydnus, qui Tharsum urbem praclarissimam pluit, D. Pauli patria. Haecenus Chersonesi regiones enumeratae sunt, quam minorem Asiam uocamus. Habet autem insulas circumquaque adiacentes. Et Troas quidem, Tenedon, et Lesbos: Lydia uero Chium: Ionia autem Icarum, et Samum: Denique Caria Con, Doris Carpathum, Lycia Rhodum, omni atque clara insulam.

DE SARMATIA IN ASIA, COLCHIDE, IBERIA, ALBANIA, ET ARMENIA MINORE. CA. XXXV.

Sarmatia Asiatica terminatur à septentrione terra incognita Ptolemaeo, ab occasu Sarmatia Europae, Tanai fluius, Maeotide palude ac Cimmerico Bosporo: à meridie Euxino mari, Colchide, Iberia ac Albania: ab ortu Scythia intra Imaum montem, et mari Caspio. In hac sunt Amazones, montes Hyphorei, et Caucasus, Mithridatis regio, Alexandri columna. Haec hodie Tartaria dicitur. Hic etiam notandum quod Ptolemaeus duas nationes facit, eas alios authores Scythias nominare. Ac de alijs duabus Scythijs uel nihil, uel parum tradidisse. Tamest omnes septentrionis populos Scythas nominant passim.

Colchis habet à septentrione Sarmatiam in Asia, ab occasu pontum Euxinum, à meridie maiorem Armeniam, ab ortu Iberiam. In ea Phasis flumen, et urbs Dioscurias. Ex ea Medea cum Iasone profugit in Graeciam.

Iberia undique motibus septem, terminatur à septentrione eadem Sarmatia, ab occasu Colchide, à meridie maiore Armenia, ab ortu Albania.

Albania habet à septentrione eandem Sarmatiam, ab occasu Iberiam, ab ortu mare Caspium siue Hyrcanum, à meridie Armeniam maiorem. In his regionibus cum Mithridate rege Ponticellauit Pompeius.

Pompeius. Aiumt et in ea diuū Bartholomæi concionatum uerbū dei. Armenia maior terminatur à septentrione Colchide, Iberia ac Albania: ab occasu minore Armenia ac Euphrate, parte etiam Cappadocia: ab oriente mari Caspio & Media, à meridie Mesopotamia atque Assyria. In montibus Armeniæ post diluuium arca Noe consedisse dicitur Gene. ca. 8. Quidam etiam addunt in Gordiæis montibus. Euphrates in ea oritur, & Araxes, & Tigris, fluij celeberrimi.

DE CYPRO INSVLA, SYRIA, ATque eius partibus, Phœnice, Caua Syria, Palestina Iudæa, Arabia petraea, Mesopotamia, Arabia deserta, ac Babilonia. CAPVT XXXVI.

Cyprus insula ab occasu pelagus habet Pamphylicum, à meridie mare Aegyptiacum, ab ortu Syriacum, à septentrione Ciliicū. Hæc insula Veneri quondam sacra fuit. Habet urbes Paphos duas, ueterem ac nouam, & Salamina.

Syria terminatur à septentrione Armenijs, ab occasu Syriaco pelago, à meridie Iudæa Palestina, ab ortu Arabia deserta, Mesopotamia ac flumine Euphrate. Natio mire celebrata in Iudæorū scriptis. Sub ea Phœnice comprehenditur, & Syria Caua siue Cœle, quam nō recte uocant Curuam. Antiochiam habet ad Orontem fluiuium, nominatissimam urbem in Actis Apostolicis. Item Tyrum ac Sydonem, Seleuciam, Damascum. Montes: Carmelum, Libanum & Antilibanum.

Palestina Iudæa pars Syriæ, habet à septentrione Phœnicæ, ab oriente atq; meridie Petream Arabiam, ab occasu Syriacum pelagus. In hac Hierosolyma, Cæsaria Stratonis, Ioppe nunc Iapheth. Multæ item alie in sacris literis nominatæ urbes. Ipsa etiam Samariam complectitur ac Galilæam. In ea Iordanis fluiuius, qui Genesar lacū effundit. Ptolemæus etiam Tiberiadis addit lacum, qui neq; apud Plinium, neq; apud Strabonem habetur, sed Tiberias oppidum ad Genesaritidem lacum legitur.

cum legitur apud Plinium: deniq; in Asphaltida labitur, quod mare mortuum uocant. In ea est terra, quam Sanctam uocant sacre literæ, diuisa in duodecim tribus Israël. Cuius longitudo est à Dan ad Bersabem, latitudo ab Ioppe ad mōtana, quæ undiq; Iordani iminēt ab Arabibus.

Arabia Petrea terminatur ab occasu Aegypto, à septentrione Palestina Iudæa, à meridie interiore sinu Arabico, ab ortu Arabia felice ac deserta. In hac Petra est metropolis. Hæc olim Nabatæa dicebatur. Per huius partem filij Israël ex Aegypto in terram sanctam uenerūt.

Mesopotamia finitur à septentrione Armenia maiore, ab occasu Euphrate fluuiio ac Syria, ab ortu Assyria per amnem Tigrim, à meridie partim Arabia deserta, partim Babilonia per Euphratem flumē. Hæc regio, quod inter duos fluuios Tigrim ac Euphratem media sit, Mesopotamia dicta est. Moses Genesios cap. xi. uocat illam Aran. In ea urbs Carræ, cede M. Crasi nobilis, ab Hebræorum historicis maxime celebrata. Item Edessa Abgari regis ciuitas, cuius mentionem facit Eusebius lib. i. cap. 15.

Arabia deserta habet à septentrione Mesopotamiam, ab ortu Babiloniam, à meridie felicē Arabiam, ab occasu Syriæ ac Arabiæ petrae.

Babilonia terminatur à septentrione Mesopotamia, ab occasu Arabia deserta, ab ortu Susiana, à meridie sinu Persico. In hac Chaldaea regio est, cuius urbs Vrchoa, quæ apud Ptolemæum Orchoa legitur, patria Abraham Genesios cap. xi. In regione Babilonia, urbs est ipsa Babilon, opere, ac magnificētia inter septem orbis spectacula.

DE ASSYRIA, SVSIANA, MEDIA, Parthia, Hyrcania, Arabia felice, ac duabus Carmanijs. CAPVT XXXVII.

Assyria finitur à septentrione Armenia maiore, ab occasu Mesopotamia & Tigri flumine, à meridie Susiana, ab oriente Media. Horum imperium & antiquissimum erat, & maximum, In hæc est

In hac est Ninus urbs aedificata à Nino Beli filio.

Media terminatur à septentrione Hyrcano siue Caspio mari, ab occasu maiore Armenia & Assyria, à meridie Perside, ab ortu Hyrcania & Parthia. Horum etiam imperium olim magnum fuit, & ab Assyrjs tralatum. Porrò regum Persarum domicilium erat aestiuo tempore Ecbatanis in Media, Hyberno in Perside.

Susiana habet à septentrione Assyriã, ab occasu Babyloniã, ab ortu Persidẽ, à meridie persicũ sinũ. Huius regionis metropolis sunt Susa.

Persis terminatur à septentrione Media, ab occasu Susis, ab ortu Carmanijs duabus, à meridie sinu Persico. Hi à Medis in se & Susa retulerunt regnum. Quorũ nomen & lingua etiãnum toto oriente clarent.

Parthia ab occasu habet Medos, à septentrione Hyrcaniã, ab ortu Ariam, à meridie desertam Carmaniam. Hi omnium orientalium maxie Romanorũ imperiũ, cum potissimũ florerent Romani, retulerunt.

Arabia felix à septentrione habet Petraam atq; desertam Arabias, ab occasu sinum Arabicum, à meridie mare rubrum, ab ortu sinũ Persicum & mare rubrum. In hac Saba est, & nostra ætate Mecha, domicilium Machumeti.

Hyrcania terminatur à septentrione Hyrcano pelago, ab occasu Media, à meridie Parthia, ab ortu Margiana, ferax natio Tigridum, Vnde illud Vergilij Aene. 4. Hyrcanæq; admorũt ubera Tigres.

Deserta Carmania habet ab occasu Persidem, à septentrione Parthiam, ab ortu Ariam, à meridie alteram Carmaniam.

Carmania altera terminatur à septentrione Carmania deserta, ab ortu Gedrosia, ab occasu Perside & Sinu Persico, à meridie Indico pelago. Hæ duæ nationes nihil memoratu dignum habent.

DE MARGIANA, BACTRIANA, SOGDIANA, SACIS, duabus Scythijs, ac Serica. CA. XXXVIII.

Margiana habet ab occasu Hyrcaniã, à septentrione Scythiã, intra Imaum montem, à meridie Ariam, ab ortu Bactrianiã.

In ea.

In ea Massagetae sunt, & Tapuri populi.

Bactriana terminos habet ab occasu Margianam, à septentrione et ortu Sogdianam diuisam ab ea Oxo amne, à meridie Ariam & Paropamisadas. In ea Bactra sunt eius regionis metropolis.

Sogdiana terminatur ab occasu et septentrione Scythia intra Imaum montem, ab ortu Sacis, à meridie Bactriana & India. Hactenus Alexander magnus exercitum duxit. Sunt autem duæ Alexandriae in ea Oxiana ac ultima.

Sacæ terminatur ab occasu Sogdiana, à septentrione Scythia intra Imaum montem, ab ortu Scythia extra Imaum montem, à meridie India intra Gangem. Regio Nomadum est: ciuitates enim non habent, ne mora autem & speluncas inhabitant, ait Ptolemæus.

Scythia intra Imaum montem ab occasu habet Asiaticam Sarmatiam, à septentrione terram Ptolemæo incognitã, ab ortu Imaum montem, à meridie Sacas, Sogdianos, & Margianam.

Scythia extra Imaum montem terminatur ab occasu Scythia altera & Sacis, à septentrione terra incognita Ptolemæo, ab ortu Serica, à meridie parte Indiae extra Gangem. Sanè ante admonuimus de his duabus Scythijs apud ueteres raram esse mentionem.

Serica terminatur ab occasu Scythia quæ extra Imaum est, à septentrione atq; ortu terra incognita Ptolemæo, à meridie India extra Gangem & Sinis. In hac Issedones sunt, ac Sera metropolis.

DE ARIA, PAROPAMISADIS, DRANGIANA, ARACHOSIA, GEDROSIA, duabus Indijs, Sinarum regione, & Taprobana insula. CA. XXXIX.

Sequuntur nationes ab Macedonibus, duce Alexandro Philippo filio, lustratæ, alioqui non usq; adeo celebres.

Aria à septentrione habet Margianã ac Bactra, ab occasu Parthiã ac Carmaniã desertã, à meridie Drangianã, ab ortu Paropamisadas.

I a

Padus. In ea est Alexandria ab ipso Alexandro edificata.

Paropamisadae ab occasu habent Ariam, à septentrione Bactra, ab ortu Indiam cis Gangem, à meridie Arachosiam. Nomen habent à montibus Paropamisio, qui ipsis imminet à septentrione.

Drangiana ab occasu habet Carmaniam desertam, à septentrione Ariam, ab ortu Arachosiam, à meridie Gedrosiam.

Arachosia terminatur ab occasu Drangiana, à septentrione Paropamisadis, ab ortu India cis Gangem, à meridie Gedrosia. In hac quoque Alexandria est.

Gedrosia terminatur ab occasu Carmania altera, à septentrione Drangiana ac Arachosia, ab ortu India cis Gangem, à meridie oceano Indico meridionali.

India cis Gangem habet ab occasu Paropamisadas, Arachosiam, & Gedrosiam: à septentrione Imaum montem iuxta superiacetes Sogdianos ac Sacas, ab ortu Gangem fluvium ac alteram trans Gangem Indiā, à meridie Indicum oceanum. In hac Indus maximus est fluvius, à quo India nomen habet. Item Nagara, quae & Dionysiopolis, & Nyssa apud auctores, non longe ab Arachosia urbs. Haec natio ingens est, quam uno nomine nulla maior.

India trans Gangem ab occasu habet alteram Indiam & Gangem fluvium, ad septentrionem Scythiam & Sericam, ab ortu Sinarum regionem, à meridie Indicum pelagus. In hac est aurea Chersonesus inter duos sinus Gangeticum & Magnum.

Sinarum regionem terminat à septentrione Serica, ab ortu atque meridie terra, Ptolemaeo incognita, ab occasu India trans Gangem & magnus sinus. De hac regione propemodum nihil est apud auctores.

Taprobane insula opposita Indiae cis Gangem, maxima omnium apud Ptolemaeum, auro, argento, aliisque metallis abundans, nostra aetate non omnino eo modo reperta.

De regionibus

DE REGIONIBUS EXTRA PTOLEMAEUM. CAP. XL. & ultimum.

Quae extra Ptolemaei descriptionem sunt regiones, non ita certis auctoribus traditae sunt, nec etiam tanta diligentia ac arte descriptae. Ab occasu quicquid rerum ultra Hispanias ac insulas fortunatas est, totum Ptolemaeo incognitum fuit. A septentrione quicquid ultra sexagesimum tertium latitudinis gradum, ubi Thyle locatur ultima. A meridie quicquid ultra decimum sextum gradum latitudinis Austrinae. Ab ortu quicquid ultra centesimum octogesimum gradum, quae omnia in generali tabula apud Ptolemaeum facile est conspicer.

Porrò ad occidentem terra est, quam Americam uocant, longitudine octoginta ferme graduum. Duae insulae Spagnolla et Isabella: quae quidem regiones secundum littora ab Hispanis lustratae sunt, Columbo Genuesi, et America Vesputio eius nauigationis ducibus, sunt qui putent tempore Caesaris Augusti eam terram fuisse notam, atque Marone lib. 6. Aene. de ea haec protulisse carmina:

Iacet extra sidera tellus,

Extra anni solisque uias, ubi caelifer Atlas

Axem humero torquet, stellis ardentibus aptum.

Hoc de Aethiopia Maurorum Seruius intellexit. Landinus autem nullam Aethiopiam extra zodiacum iacere contendit. Itaque ipse exponit extra, id est, penè extra. Porrò Donatus solem pro die, annum pro nocte positum ait. Nos rem incertam iudicio lectoris relinquimus.

A septentrione Islandia insula est, Grienland, Pilappenland, Noruegia, Suedia, quae uere Gothia. Haec triplex est, orientalis, occidentalis, & meridionalis. Gotlandia insula, Scania insula, quam hodie Selandiam uocant. At Plinius lib. 4. cap. 14. Scandinauiam uocasse uidetur, aut saltem uicinam Daniā, ait enim ab incolis nominari alterum mundum.

I 3 dum.

EXTRA
PTOLE
MAEVM.

HEN: GLAREANI GEOGRA.

dum, quippe quæ etiãnum incomperta est magnitudinis.

Ad ortum maxima pars Asiæ post centesimum octogesimum lon-
gitudinis gradum à nostris Geographis adijcitur. In qua immensa re-
gina, ingentia flumina, multaq; alia dictu miranda. adpingunt insulam
Zyngri ad extremum orientem, Iauam maiorem & minorem, &
quasdam alias insulas, non certa tamen designatione.

Ad meridiem nostra ætate Madagascar pingitur, in eo loco ubi Pto-
lemæus Menuthiam insulam lib. 4. capite ultimo posuit: præterea ma-
xima portio Africa ab Hispanis lustrata, itinere illo, quo Calecutium
feruntur. Porro oceanum indicum meridionalem à Prasso promonto-
rio Aphricæ ad Cattigaram usque, Sinarum stationem, totum inclusum
terra, Ptolemæus existimauit, quemadmodum mare Caspium, quod qui-
dem omnes antiqui Geographi oceani septentrionalis partem putarunt.

Sed illud Indicum nunc repertum est, non terra inclusum,

sed ab meridionali Oceano esse. FINIS.

EPILOGVS.

Habetis hic candidi lectores, meas de habitabili terra lucubratio-
nes, quas utinã tam gratas uobis esse sentiam, quàm sunt prompto ad
publicam studiosorũ utilitatem animo compositæ. Quod si fortunatam
hanc editionem uidero, dabo fidelem operam, ut aliquando & lima-
tiores, et locupletiores in publicum emittantur: ac alia item no-
stra, quæ studiosis non inutilia fore existimamus. Valete.

BASILEAE, ANNO

M. D. XXVII.

EXCVDEBAT IOANNES FA

BER EMMEVS IVLIACENSIS.